

บทที่ 3

การขายตามคำพรรณนาในกฎหมายต่างประเทศ

1. ประเทศอังกฤษ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ส่วนที่ 1 ว่าด้วยประวัติความเป็นมาของบทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนาในกฎหมายไทยว่า มาตรา 503 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีที่มาจากหลักกฎหมายอังกฤษ เนื่องจากกรรมการร่างกฎหมายบางท่านได้เสนอให้บัญญัติหลักการดังกล่าวเพิ่มเติมตามแนวทางของ Sale of Goods Act ที่ได้นำมาเป็นแบบอย่างในการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย เพื่อให้ครอบคลุมถึงการขายโดยวิธีการบอกลักษณะ แต่อย่างไรก็ตาม ในรายงานการประชุมกรรมการร่างกฎหมายก็ได้ปรากฏเหตุผลที่ชัดเจนในการเพิ่มเติมบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ดังนั้น จึงอาจสันนิษฐานได้ว่าเหตุของการกำหนดให้บทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกิดจากความต้องการที่จะให้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ว่าด้วยการซื้อขายเฉพาะอย่างครอบคลุมถึงการซื้อขายในทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการขายฝาก การขายตามตัวอย่าง การขายตามคำพรรณนา การขายเพื่อชอบ รวมทั้งการขายทอดตลาด เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายในต่างประเทศที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทย ในขณะนั้น เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส หรือประเทศเยอรมัน เป็นต้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงประวัติความเป็นมา ความหมาย ลักษณะและการใช้บังคับบทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนาในประเทศอังกฤษ เพื่อให้เข้าใจถึงหลักการและวัตถุประสงค์ในการใช้บังคับมาตรา 503 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ที่ได้รับอิทธิพลในการร่างกฎหมายตามอย่างของประเทศอังกฤษโดยตรง

1.1 ประวัติความเป็นมาของบทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนา

แต่เดิมนั้นหากสินค้าที่ซื้อขายมีคุณภาพไม่ตรงตามเจตนาที่ผู้ซื้อได้เข้าทำสัญญาหรือมีความบกพร่องเกิดขึ้นเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ซื้อขายกันไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้ซื้อจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเองตามหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” หรือ “Caveat Emptor” โดยไม่สามารถเรียกร้องให้

ผู้ขายรับผิดชอบในกรณีดังกล่าวได้ เนื่องจากหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor) ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ผู้ซื้อและผู้ขายต่างมีสถานะเท่าเทียมกันในการทำสัญญา ดังนั้น เมื่อผู้ซื้อได้สมัครใจเข้าทำสัญญาแล้ว ผู้ซื้อจึงต้องรับผลร้ายที่เกิดขึ้นเอง ประกอบกับการผลิตสินค้าในขณะนั้นยังไม่มีควมซับซ้อนมากนัก ผู้ซื้อจึงมีโอกาสตรวจดูสินค้าได้ก่อน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ซื้อที่จะต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจตราสินค้าให้ดี โดยหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor) ได้ดำรงอยู่ในระบบกฎหมายซื้อขายของประเทศอังกฤษมาอย่างยาวนาน โดยในระยะเริ่มแรกศาลไม่ยอมรับว่ามีข้อกำหนดโดยปริยายเกี่ยวกับคุณสมบัติของทรัพย์สิน (Implied quality obligation) ที่ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้ขายจะได้รับรองไว้อย่างชัดเจน (Express Warranty) ว่าทรัพย์สินที่ซื้อขายมีคุณสมบัติตามที่ได้ทำสัญญากัน ดังนั้น หากผู้ซื้อไม่ได้เรียกร้องให้ผู้ขายรับรองคุณสมบัติของทรัพย์สินแล้ว ผู้ซื้อก็ต้องรับผลร้ายจากความเสียหายเหล่านั้นเอง ดังเช่นในกรณีของสัญญาซื้อขายม้า (Horse Sale)¹ ซึ่งศาลได้ตัดสินว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบจากการที่ม้าป่วยเป็นโรค ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันอย่างชัดเจนว่าไม่อาจมีข้อกำหนดโดยปริยายเกี่ยวกับคุณสมบัติของม้าได้ เพราะผู้ขายเองก็ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าม้าที่ตนขายไปนั้นมีโรคต่างๆ ซ่อนอยู่หรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าศาลจะตีความตามหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” อย่างเคร่งครัดในทุกกรณี กล่าวคือ ในบางกรณีศาลก็ได้ยอมรับว่ามีภาระรับรองโดยปริยาย (Implied warranty) ในเรื่องคุณสมบัติของสินค้าในสัญญาซื้อขายบางประเภท เพื่อเป็นการผ่อนคลายนความเคร่งครัดของหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor) ในกรณีที่ผู้ซื้อไม่ได้รับความเป็นธรรม เช่น ในกรณีที่ทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งสัญญาเป็นทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากการผลิตทางอุตสาหกรรม² (Manufactured goods) ศาลได้วางหลักว่า ในกรณีของการซื้อขายทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากการผลิตทางอุตสาหกรรมนั้น ถือว่าผู้ขายได้รับรองโดยปริยายว่า (Implied warranty) ทรัพย์สินนั้นมีคุณภาพที่เหมาะสม ซึ่งในระบบกฎหมายอังกฤษเรียกว่า “Merchantable Quality” รวมทั้งต้องเหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ตามความมุ่งหมายบางประการด้วย (Fit for some purpose) แม้ว่าจะไม่มีข้อสัญญากำหนดให้ทรัพย์สินต้องมีคุณสมบัติเช่นนั้นก็ตาม เนื่องจากทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากการผลิตทางอุตสาหกรรม (Manufactured goods) ผู้ขายสามารถตรวจสอบคุณสมบัติของสินค้าได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่ผู้ขายเป็นผู้ผลิตสินค้าเองโดยตรง ดังนั้น ผู้ขายจึงควรต้องรับผิดชอบในความบกพร่องของสินค้านั้น ส่วนกรณีการซื้อขายทรัพย์สินที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ (natural products) เช่น ม้า หรือ

¹ Paul Mitchell, “The development of quality obligations in Sale of Goods,” *Law Quarterly Review*, 117, p. 647 (October 2001).

² *Ibid.* p. 651.

เมล็ดพันธุ์พืช ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ยากแก่การตรวจสอบถึงคุณภาพของทรัพย์สินได้ ศาลจึงมิได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายในสัญญาซื้อขายทรัพย์สินประเภทนี้ หรือในกรณีที่ผู้ซื้อไม่มีโอกาสหรือไม่อาจตรวจตราทรัพย์สินที่ซื้อขายได้และเพียงอาศัยคำบอกกล่าวของผู้ขายเกี่ยวกับคุณสมบัติของทรัพย์สิน³ ศาลก็ยอมรับว่าสัญญาซื้อขายในกรณีดังกล่าวมีการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินมีคุณสมบัติที่เหมาะสม (Merchantable Quality) นอกเหนือจากคุณสมบัติที่พึงมีตามคำบรรยายของผู้ขาย เนื่องจากในกรณีดังกล่าวผู้ซื้อไม่สามารถพิจารณาคุณสมบัติของสินค้าได้ด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากแนวคำพิพากษาของศาลเหล่านี้ ก็มีได้มีการยอมรับเป็นการทั่วไป

ต่อมาเมื่อมีการร่างกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขาย (Sale of Goods Act) ในรูปแบบของกฎหมายลายลักษณ์อักษร จึงได้มีการนำหลักกฎหมาย Common Law ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากแนวคำพิพากษาของศาลที่ได้วินิจฉัยในเรื่องคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ซื้อขายมาใช้เป็นแนวทางในการร่างกฎหมาย โดยกำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายต่างๆ ไว้ เพื่อยกเว้นหรือจำกัดการมีผลใช้บังคับของ "หลักผู้ซื้อต้องระวัง" และเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อจากการเอาไรต์เอาเปรียบของผู้ขายตามหลักทั่วไปในการทำสัญญาที่ผู้เป็นฝ่ายในสัญญาต้องกระทำการโดยสุจริต ซึ่งตามหลักสัญญาซื้อขายนั้น ผู้ซื้อย่อมประสงค์ที่จะได้ใช้สินค้าตามประโยชน์ที่มุ่งหมาย ดังนั้น หากสินค้าไม่อาจใช้ประโยชน์ได้ตามความมุ่งหมายแล้ว ผู้ขายจึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบหลัก "ผู้ขายต้องระวัง" (caveat venditor) ซึ่งหากผู้ขายไม่ปฏิบัติตามการรับรองโดยปริยายต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิปฏิเสธไม่รับสินค้าและเรียกร้องเอาค่าเสียหายจากผู้ขายได้ อันเป็นการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีความคิดที่มีมาแต่เดิมเรื่อง "ผู้ซื้อต้องระวัง" มาเป็นหลัก "ผู้ขายต้องระวัง" ซึ่งเป็นการปฏิรูปแนวความคิดที่มีอยู่ดั้งเดิม โดยในที่นี้ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงเฉพาะประวัติความเป็นมาของบทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนาในกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขาย (Sale of Goods Act) เท่านั้น

สำหรับประวัติความเป็นมาของมาตรา 13 ของ Sale of Goods Act เกิดขึ้นจากการที่ผู้ร่างกฎหมายเล็งเห็นถึงความแตกต่างระหว่างสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาและสัญญาซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องผลของสัญญาทั้งสองประเภทดังกล่าว โดยในขณะนั้นแนวคำพิพากษาของศาลมิได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายเกี่ยวกับคุณสมบัติของทรัพย์สินในสัญญาซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่งดังเช่นที่ปรากฏในมาตรา 14 ของ Sale of Goods Act 1979 ในปัจจุบัน เนื่องจากในขณะที่ยังมีอิทธิพลของหลัก "ผู้ซื้อต้องระวัง" หรือ "Caveat Emptor" หลงเหลืออยู่มาก ดังนั้น ในกรณีที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเฉพาะสิ่งได้โอนไปยัง

³ Paul Mitchell, *Ibid.* pp. 652-653.

ผู้ซื้อแล้ว ผู้ซื้อจะปฏิเสธไม่ยอมรับทรัพย์สินดังกล่าวไม่ได้ ผู้ซื้อจะมีเพียงสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นเท่านั้น ส่วนในกรณีของการซื้อขายตามคำพรรณนา แนวคำพิพากษาในขณะนั้นถือว่าผู้ขายได้ให้สัญญากับผู้ซื้อว่าผู้ขายจะส่งมอบทรัพย์สินให้เป็นที่ไปตามคำพรรณนาที่ได้ให้ไว้ โดยมีคุณสมบัติหรือลักษณะที่เหมาะสมตามหลัก “Merchantable Quality” กล่าวคือ สินค้าที่ซื้อขายต้องมีคุณภาพโดยทั่วไปเป็นปกติของการขายทรัพย์สินชนิดนั้น (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น “Satisfactory Quality” กล่าวคือ สินค้าที่จัดส่งตามสัญญาจะต้องมีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ) ซึ่งเป็นการยกเว้นหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” ที่มีอิทธิพลอยู่ในขณะนั้น เนื่องจากก่อนปี 1973 หลัก “Merchantable Quality” จะบังคับใช้เฉพาะกรณีที่สัญญาซื้อขายเป็นการขายตามคำพรรณนาเท่านั้น เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อตามสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนา ซึ่งโดยสภาพหรือลักษณะของการซื้อขายผู้ซื้อไม่สามารถตรวจตราทรัพย์สินดังกล่าวได้ด้วยตนเอง กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีข้อสัญญาโดยปริยายในการซื้อขายตามคำพรรณนาขึ้น โดยผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามคำพรรณนา และกำหนดให้ข้อสัญญาดังกล่าวมีสถานะเป็น Condition ดังนั้น แม้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายจะได้โอนไปยังผู้ซื้อแล้วก็ตาม ผู้ซื้อก็สามารถปฏิเสธที่จะไม่รับทรัพย์สินไว้ได้ เว้นแต่ผู้ซื้อจะได้แสดงเจตนายอมรับทรัพย์สินนั้นแล้ว อันเป็นการให้ความคุ้มครองเพิ่มเติมจากสิทธิและหน้าที่ที่ผู้ซื้ออยู่ตามสัญญาซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง⁴

1.2 ขอบเขตการใช้บังคับบทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนา

สำหรับบทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนาในกฎหมายอังกฤษ ปรากฏอยู่ในมาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 ซึ่งบัญญัติว่า

“(1) ในการขายตามคำพรรณนา ให้มีการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะตรงตามคำพรรณนาที่ให้ไว้

(1A) ในประเทศอังกฤษ เวลส์และไอร์แลนด์เหนือ ให้การรับรองโดยปริยายตาม (1) เป็นการรับรองประเภท Condition

(2) หากสัญญาซื้อขายมีลักษณะเป็นการขายตามตัวอย่างเช่นเดียวกับการขายตามคำพรรณนาแล้ว ยังไม่เป็นการเพียงพอว่าทรัพย์สินจะตรงตามตัวอย่างหากยังไม่ตรงตามคำพรรณนาที่ให้ไว้

⁴ Reynolds, F.M.B., *Benjamin's Sale of Goods*, 5 th (London: Sweet & Maxwell), pp. 489-491.

(3) การที่ผู้ซื้อมีโอกาสได้เลือกทรัพย์สินด้วยตัวเอง ไม่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้สัญญาซื้อขายไม่เป็นการขายตามคำพรรณนา ฯลฯ ”

“13.— (1) Where there is a contract for the sale of goods by description, there is an implied term that the goods will correspond with the description.

(1A) As regards England and Wales and Northern Ireland, the term implied by subsection (1) above is a condition.

(2) If the sale is by sample as well as by description it is not sufficient that the bulk of the goods corresponds with the sample if the goods do not also correspond with the description.

(3) A sale of goods is not prevented from being a sale by description by reason only that, being exposed for sale or hire, they are selected by the buyer.

(4) Paragraph 4 of Schedule 1 below applies in relation to a contract made before 18 May 1973.”

บทบัญญัติมาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 ได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยาย (Implied term)⁵ ในสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนา โดยกำหนดให้ผู้ขายมีหน้าที่ต้อง

⁵ หลักกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขายตามกฎหมายอังกฤษ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อสัญญาโดยชัดแจ้ง (Express terms) กล่าวคือ ในกรณีที่ข้อสัญญากำหนดว่าทรัพย์สินที่ส่งมอบจะต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติเป็นประการใด คู่สัญญาก็มีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติตามที่ตกลงกันได้ ดังนั้น หากทรัพย์สินไม่มีลักษณะหรือคุณสมบัติดังที่ตกลงกันได้แล้วก็ถือเป็นการผิดสัญญา ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายที่ผิดสัญญาก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น

2. ข้อสัญญาโดยปริยาย หรือการรับรองโดยปริยาย (Implied term) ตาม Sale of Goods 1979 มีอยู่หลายประการด้วยกัน เช่น การรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินมีคุณภาพเหมาะสมกับวัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการใช้ทรัพย์สินนั้น หรือการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินมีคุณภาพตรงตามตัวอย่างที่ผู้ขายแสดง เป็นต้น ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องข้อสัญญาโดยปริยายในเรื่องคุณภาพของทรัพย์สิน มิได้มีเฉพาะในกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายเท่านั้น แต่ยังมีในสัญญาทั่วไปที่มีการส่งมอบทรัพย์สินด้วย ทั้งนี้ ตาม The Supply of Goods (Implied terms) Act 1973

ส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายให้เป็นไปตามคำพรรณนาที่ได้ให้ไว้ (Conformity of the goods with description) กล่าวคือ แม้คู่สัญญาจะมีได้กำหนดข้อสัญญาดังกล่าวไว้ในสัญญาซื้อขายเลยก็ตาม แต่หากสัญญาซื้อขายนั้นมีลักษณะเป็นการขายตามคำพรรณนาดังที่จะได้กล่าวต่อไปแล้ว กฎหมายก็ได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายที่ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ตรงตามคำพรรณนาให้แก่ผู้ซื้อ ดังนั้น การรับรองโดยปริยายตามมาตรานี้จึงมีผลใช้บังคับเสมอไม่ว่าคู่สัญญาจะได้ตกลงให้นำมาเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงในสัญญาซื้อขายหรือไม่ก็ตาม เนื่องจากการรับรองโดยปริยายเป็นการรับประกันโดยอำนาจของกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตาม การรับรองโดยปริยายตามมาตรา 13 มิใช่บทบังคับโดยเด็ดขาด หากแต่เป็นบทบัญญัติที่คู่สัญญาสามารถตกลงยกเว้นเป็นอย่างอื่นได้⁶ แต่อย่างไรก็ตาม นับแต่มีการตรากฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม หรือ Unfair Contract Terms Act 1977 ศาลก็มักจะตีความว่าข้อสัญญาที่ยกเว้นหน้าที่ของผู้ขายตามมาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมและไม่มีผลใช้บังคับตามมาตรา 6 ของ Unfair Contract Terms Act 1977 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้ซื้อเป็นผู้บริโภค เนื่องจากการยกเว้นหน้าที่ของผู้ขายในกรณีดังกล่าวเป็นการยกเว้นหน้าที่สำคัญที่ผู้ขายจำต้องปฏิบัติตาม กล่าวคือ หน้าที่ของผู้ขายในการส่งมอบทรัพย์สินให้เป็นไปตามคำพรรณนาถือเป็นหน้าที่ที่เกิดขึ้นจากลักษณะเฉพาะของการขายตามคำพรรณนาโดยตรง ซึ่งแตกต่างจากสัญญาซื้อขายธรรมดาทั่วไป ดังนั้น การยกเว้นหน้าที่หรือความรับผิดชอบของผู้ขายในกรณีเช่นนี้จึงไม่สามารถกระทำได้ แต่ในกรณีที่ผู้ซื้อมิใช่ผู้บริโภคตามความหมายของ Unfair Contract Terms Act 1977 คู่สัญญาก็สามารถตกลงยกเว้นหน้าที่ของผู้ขายตามมาตรา 13 ได้ เนื่องจากมิใช่บทบังคับโดยเด็ดขาด (*ius cogens*) โดยข้อกำหนดดังกล่าวจะต้องมีเหตุผลและเป็นธรรม แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติศาลก็มักจะตีความว่าข้อสัญญาที่ยกเว้นหน้าที่ของผู้ขายตามมาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมและไม่มีผลใช้บังคับด้วยเช่นเดียวกัน⁷

บทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนาตามมาตรา 13 ใช้บังคับกับผู้ขายทุกคนโดยไม่จำกัดว่าผู้ขายจะเป็นพ่อค้าซึ่งได้ขายสินค้านั้นในทางธุรกิจของตนหรือไม่ (in the course of business) และนอกจากจะใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายทางพาณิชย์โดยทั่วไปแล้ว (Commercial sale) บทบัญญัติในมาตรานี้ยังใช้บังคับกับสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาที่ทำระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อที่เป็นผู้บริโภค (Consumer Sale) ตามความหมายที่กฎหมายกำหนดด้วย

⁶ Reynolds, F.M.B., *supra* note 4, p. 471.

⁷ *Ibid.* pp. 473-474.

1.3 ความหมายและลักษณะของการขายตามคำพรรณนา

สำหรับความหมายและลักษณะของการขายตามคำพรรณนาตามมาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 นั้น ยังมีความคลุมเครืออยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 19 ซึ่งศาลและนักวิชาการในประเทศอังกฤษก็ได้พยายามอธิบายลักษณะที่แท้จริงของสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนา รวมทั้งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสัญญาซื้อขายลักษณะใดจึงจะมีลักษณะเป็นสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนา ซึ่งปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ สัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาสามารถเกิดจากการซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่งได้หรือไม่ เนื่องจากในขณะที่มีการร่างกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขาย (Sale of Goods Act) นั้น ผู้ร่างเห็นว่าการขายตามคำพรรณนามีได้เฉพาะการซื้อขายทรัพย์สินในอนาคตหรือทรัพย์สินไม่เฉพาะสิ่งเท่านั้น เพราะหากทรัพย์สินที่ซื้อขายเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแล้ว ผู้ซื้อย่อมมีหน้าที่จะต้องใช้ความระมัดระวังในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการด้วยตนเองตามหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor) เนื่องจากทรัพย์สินในขณะนั้นยังไม่มี ความซับซ้อนในขั้นตอนของการผลิต ดังนั้น ศาลจึงไม่ได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายว่า ทรัพย์สินต้องเป็นไปตามคำพรรณนาที่ได้ให้ไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันเป็นที่ชัดเจนแล้วว่าการขายตามคำพรรณนาอาจเป็นกรณีของการซื้อขายทรัพย์สินในอนาคตหรือทรัพย์สินไม่เฉพาะสิ่ง หรืออาจเป็นกรณีของการซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่งก็ได้ กล่าวคือ หากสัญญาซื้อขายเกิดขึ้นจากการที่ผู้ซื้อเชื่อในคำพรรณนาที่ผู้ขายบรรยายเกี่ยวกับคุณลักษณะของทรัพย์สินแล้ว สัญญาซื้อขายดังกล่าวก็เข้าลักษณะของการขายตามคำพรรณนาได้เช่นเดียวกัน โดยไม่จำกัดว่าทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินในอนาคตหรือทรัพย์สินไม่เฉพาะสิ่งดังที่เป็นมาในอดีตเท่านั้น

ในกรณีของการซื้อขายทรัพย์สินไม่เฉพาะสิ่ง (Unascertained goods) มีการกล่าวกันว่าเป็นการขายตามคำพรรณนาในทุกกรณี ส่วนการขายทรัพย์สินในอนาคตนั้น (Future Goods) ก็อาจกล่าวได้ว่าสัญญาซื้อขายเกือบทั้งหมดเป็นการขายตามคำพรรณนาเช่นเดียวกัน เนื่องจากการซื้อขายทรัพย์สินในอนาคตหรือการซื้อขายทรัพย์สินไม่เฉพาะสิ่งเป็นการซื้อขายที่ยังไม่มีทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งสัญญาที่ผู้ซื้อจะสามารถพิจารณาและตัดสินใจซื้อด้วยเหตุผลของตนเองได้ หากแต่เป็นการซื้อขายที่ผู้ซื้ออาศัยคำพรรณนาของผู้ขายเป็นหลักในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้นๆ

⁸ Reynolds, F.M.B., *ibid.* pp. 474-475.

ส่วนในกรณีของการซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้น ก่อนที่จะมีการยอมรับโดยชัดเจนเช่นในปัจจุบันว่าการซื้อขายตามคำพรรณนาอาจเกิดขึ้นได้กับทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ก็ได้มีวิวัฒนาการของคำพิพากษาซึ่งได้ตัดสินในประเด็นดังกล่าวไว้ โดยในช่วงแรกที่มีการยอมรับว่าการซื้อขายตามคำพรรณนาอาจเกิดขึ้นได้กับทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้น ศาลจะจำกัดขอบเขตว่าเฉพาะทรัพย์สินที่ผู้ซื้อไม่เห็นหรือไม่อยู่ ณ สถานที่ที่ทำสัญญาซื้อขายกันเท่านั้นจึงจะเป็นการขายตามคำพรรณนาตามกฎหมายได้⁹ เนื่องจากในกรณีดังกล่าวผู้ซื้อไม่สามารถตรวจตราคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ซื้อขายได้ กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายในคุณสมบัติของทรัพย์สิน ซึ่งแนวคำพิพากษาดังกล่าวเป็นผลมาจากหลักผู้ซื้อต้องระวังที่มีอิทธิพลอยู่ในขณะนั้น ดังเช่น ในคดี *Varley v Whipp*¹⁰ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่าขณะที่ผู้ซื้อและผู้ขายได้ตกลงทำสัญญาซื้อขายเครื่องจักรกันนั้น เครื่องจักรอันเป็นวัตถุแห่งสัญญาที่ผู้ขายพรรณนาได้ตั้งอยู่ ณ สถานที่อีกแห่งหนึ่ง เป็นต้น ต่อมาจึงได้มีการตีความขยายขอบเขตของการรับรองโดยปริยายว่า แม้ผู้ซื้อจะได้เห็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่งนั้นแล้วก็ตาม แต่หากสัญญาซื้อขายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการพรรณนาของผู้ขายเป็นสำคัญแล้ว การซื้อขายนั้นก็อาจเข้าลักษณะของการขายตามคำพรรณนาได้เช่นเดียวกัน เช่น การขายสินค้าในห้างสรรพสินค้าสมัยใหม่ที่มีการนำสินค้ามาแสดงให้ผู้ซื้อได้มีโอกาสเลือก ก็ถือเป็นการซื้อขายในกรณีนี้เช่นเดียวกัน¹¹ หากว่าผู้ซื้อมีโอกาสเพียงเล็กน้อยในการตรวจตราคุณสมบัติของทรัพย์สินดังกล่าว หรือมีคุณสมบัติเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ปรากฏในการตรวจตราแต่อย่างไรก็ตาม หากใช่ว่าการซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่งซึ่งผู้ขายได้พรรณนาถึงคุณสมบัติของทรัพย์สินจะเป็นการขายตามคำพรรณนาในทุกกรณี เนื่องจากหากคำพรรณนานั้นมิใช่สาระสำคัญของสินค้าหรือบริการแล้ว หรือเป็นกรณีที่ผู้ซื้อตกลงซื้อทรัพย์สินดังกล่าวเนื่องจากคุณสมบัติของทรัพย์สินนั้นเอง (unique quality) สัญญาซื้อขายที่เกิดขึ้นก็เป็นเพียงการซื้อขายตามธรรมดาเท่านั้น

⁹ *Ibid.* p. 475.

¹⁰ *Varley v. Whipp* (1900) 1 Q.B. 513 at 516.

¹¹ แต่อย่างไรก็ตาม การขายสินค้าในห้างสรรพสินค้าสมัยใหม่นั้นอาจมีลักษณะเป็นการขายตามตัวอย่าง (Sale by sample) ได้เช่นเดียวกัน หากปรากฏว่าสินค้านั้นเป็นเพียงตัวอย่างที่ผู้ขายได้นำมาแสดงเพื่อให้ผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจดูคุณภาพของสินค้านั้น ซึ่งสินค้านั้นผู้ขายนำมาแสดงในกรณีเช่นนี้จะมิใช่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสัญญาซื้อขาย กล่าวคือ หากผู้ซื้อตกลงใจซื้อสินค้านั้นแล้ว ผู้ขายจะต้องจัดหาสินค้าที่มีคุณภาพตรงตามตัวอย่างชิ้นใหม่ให้แก่ผู้ซื้อแทน เนื่องจากคงไม่มีผู้ซื้อคนใดต้องการทรัพย์สินที่มีผู้อื่นเคยทดลองใช้แล้ว

ต่อมาจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 โดยเพิ่มเติมหลักการตามมาตรา 13 (3) ซึ่งบัญญัติว่า การที่ผู้ซื้อมีโอกาสเลือกซื้อสินค้าด้วยตัวเองนั้น มิได้ทำให้การขายซึ่งโดยสภาพเป็นการขายตามพรณนากลายสภาพเป็นการซื้อขายธรรมดาไป อันเป็นการนำแนวคำพิพากษาของศาลที่วินิจฉัยในประเด็นนี้มาบัญญัติไว้ใน Sale of Goods Act 1979 เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น ในปัจจุบันการขายตามคำพรณนาจึงอาจมีได้ แม้ว่าผู้ซื้อจะมีโอกาสได้ตรวจตราหรือทดลองใช้ทรัพย์สินนั้นแล้วก็ตาม หรือแม้กระทั่งการที่ผู้ซื้อได้ตกลงใจเลือกซื้อสินค้าซึ่งวางอยู่บนชั้นวางของโดยปราศจากตัวผู้ขายในขณะนั้น ก็อาจเป็นการขายตามคำพรณนาตามกฎหมายได้เช่นเดียวกัน เช่น การขายสินค้าในร้านค้าสะดวกซื้อต่างๆ (self-service shop)¹² เนื่องจากคำพรณนาไม่จำเป็นต้องเป็นการกล่าวด้วยวาจาของผู้ขายเสมอไปแต่อาจเป็นการกระทำในรูปแบบอื่นๆ ได้ เช่น แผ่นป้ายที่บรรยายถึงลักษณะของทรัพย์สินซึ่งติดตั้งอยู่บนชั้นวางของ เพื่อชักจูงใจหรือใช้ประกอบในการตัดสินใจของผู้ซื้อ หรืออาจเป็นคำอธิบายที่อยู่บนบรรจุภัณฑ์ของสินค้าโดยตรง รวมทั้งอาจกระทำในรูปแบบของป้ายโฆษณาที่ติดตั้งอยู่ในร้านค้าต่างๆ เป็นต้น ดังนั้น ปัญหาที่ว่าหากผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจตราหรือทดลองใช้ทรัพย์สินที่ซื้อขายกันแล้ว การซื้อขายนั้นย่อมมิใช่การขายตามคำพรณนาจึงหมดไป เช่น ผู้ขายประกาศโฆษณาขายรถยนต์ว่า ต้องการขายรถยนต์รุ่น Herald convertible ปี 1961 ในราคา £190 ซึ่งเป็นผลให้ผู้ซื้อไปติดต่อขอซื้อรถยนต์คันดังกล่าวจากผู้ขาย โดยผู้ซื้อได้ทำการตรวจสอบโดยให้ผู้ขายเป็นผู้ขับชี้แทนเนื่องจากในขณะนั้นตนยังไม่ได้รับใบอนุญาตให้ขับชีรถยนต์จากทางการ หลังจากการทดสอบผู้ซื้อก็ได้ตัดสินใจซื้อรถยนต์คันดังกล่าวจากผู้ขาย เนื่องจากเชื่อว่าเป็นรถรุ่น Herald convertible ปี 1961 จริง แต่ต่อมาข้อเท็จจริงปรากฏว่ารถยนต์คันดังกล่าวถูกดัดแปลงตัวถังให้เหมือนรุ่น Herald convertible ปี 1961 เท่านั้น ซึ่งศาลได้ตัดสินว่าการซื้อขายรถยนต์ในกรณีนี้เป็นการซื้อขายตามคำพรณนา เนื่องจากผู้ขายได้ให้การรับรองว่าเป็นรถยนต์รุ่น Herald convertible ปี 1961 จริง ถึงแม้ว่าผู้ซื้อจะได้ทดลองนั่งไปกับผู้ขายด้วยก็ตาม¹³ ทั้งนี้ตัวอย่างที่ผู้ซื้อได้ทดลองก็อาจถือเป็นส่วนหนึ่งของคำพรณนาของผู้ขายได้เช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม หากการตรวจสอบหรือทดลองนั้นเป็นเพียงการทดสอบคุณสมบัติโดยทั่วไปของสินค้าที่สามารถพบได้

¹² Reynolds, F.M.B., *supra* note 4, p. 476.

¹³ Beale v. Taylor (1967) W.L.R. 1193

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ หากพิจารณาตามกฎหมายไทยอาจปรับได้กับกรณีของการแสดงเจตนาโดยกลฉ้อฉลตามมาตรา 159 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งส่งผลให้การแสดงเจตนาของผู้ซื้อตกเป็นโมฆียะ

การซื้อขายดังกล่าวก็ไม่ใช่การขายตามคำพรรณนา เนื่องจากถือได้ว่าผู้ซื้อได้ตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยความเชื่อมั่นของตนเอง

สำหรับคำพรรณนาของผู้ขายที่จะก่อให้เกิดสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาได้นั้น มิใช่ว่าการโฆษณาโดยผู้ขายในทุกกรณีจะเข้าลักษณะของคำพรรณนาตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ ในบางกรณีคำพรรณนาของผู้ขายอาจเป็นเพียงการอวดอ้างสรรพคุณของทรัพย์สินที่ซื้อขาย โดยเป็นการแต่งเติมเกินความจริง (Puff) ซึ่งเป็นการแสดงข้อความเพื่อสร้างบรรยากาศหรือเรียกร้องความสนใจ โดยใช้ข้อความลอยๆ ที่ไม่มีการยืนยันข้อเท็จจริงโดยอย่างจริงจัง (objective measurement or object proof) เช่น “Bayer ทำงานได้อย่างมหัศจรรย์” “โคคาโคล่า คือสิ่งที่แท้จริง” หรือ “เป๊ปซี่ดีที่สุด” เป็นต้น เหล่านี้กฎหมายเห็นว่าเป็นการแต่งเติมเกินความจริงที่ผู้ขายสามารถกระทำได้ตามกฎหมาย เนื่องจากไม่มีวิญญูชนคนใดที่จะหลงเชื่อในคำโฆษณาเช่นนั้น ประกอบกับการพรรณนาเช่นนี้เป็นคำพูดตามวิสัยของพ่อค้า (dealer's talk)¹⁴ เพื่อชักชวนให้ผู้ซื้อซื้อสินค้าของตน และมีข้อสังเกตว่าข้อความเหล่านี้มักจะหาหลักฐานมาพิสูจน์ได้ยากหรือเรียกว่าแทบจะหาหลักฐานมายืนยันมิได้เลย¹⁵ ดังนั้น การที่ผู้ขายเพียงแต่มีพฤติการณ์อวดอ้างคุณสมบัติ หรือโฆษณาเกินจริงนั้น ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะผูกมัดผู้ขายให้ต้องรับผิดชอบสินค้า ไม่มีคุณสมบัติตามที่ได้อวดอ้างไว้และผู้ซื้อก็ไม่สามารถเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบในการส่งสินค้าไม่ตรงตามคำโฆษณาดังกล่าวได้

ในบางกรณีคำพรรณนาอาจเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นของผู้ขายเท่านั้น (statements of opinion or intention) เช่น ผู้ขายกล่าวว่าเรือลำนี้ใช้การได้ดี แต่อย่างไรก็ตามขอให้ผู้ซื้อตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งก่อน¹⁶ หรือผู้ขายกล่าวว่าไม้แบดมินตันรุ่นนี้น่าจะเหมาะกับเกมรุกของผู้ซื้อ เป็นต้น ซึ่งในกรณีดังกล่าวผู้ขายไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในกรณีที่ทรัพย์สินไม่เป็นไปตามความเห็นดังกล่าว เนื่องจากเนื้อหาของคำพรรณนาเช่นนี้เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นหรือความเชื่อของผู้ขายมากกว่าที่จะยืนยันข้อความจริง ซึ่งไม่มีการรับรองกับผู้ซื้ออย่างเป็นทางการจะลักษณะว่าทรัพย์สินจะมีคุณสมบัติตรงตามความเห็นของตน ประกอบกับผู้ซื้อต้องพิจารณา

¹⁴ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์, “การควบคุมโฆษณาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค,” วารสารนิติศาสตร์, เล่มที่ 2, ปีที่ 10, น. 280 (มิถุนายน 2521).

¹⁵ จุมพล นันทศิริพล, “การโฆษณาที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดภายใต้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศออสเตรเลีย,” วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช, เล่มที่ 1, ปีที่ 16, น. 126 (มิถุนายน 2547).

¹⁶ Ecay v. Godfrey (1947) 80 Ll.L.R. 286.

อีกครั้งว่าตนตกลงจะซื้อทรัพย์สินนั้นหรือไม่ โดยอาศัยความเห็นของผู้ขายเป็นข้อมูลหนึ่งในการตัดสินใจเท่านั้น

นอกจากนั้นหากคำพรรณนาของผู้ขายซึ่งเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของทรัพย์สินไม่ตรงต่อความจริง ข้อเท็จจริงในกรณีเช่นนี้อาจปรับได้กับหลักกฎหมายว่าด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ (misrepresentation) ซึ่งในระบบกฎหมายสัญญาของอังกฤษสามารถแบ่งได้เป็น 3 กรณีด้วยกัน คือ (1) การแสดงข้อความอันเป็นเท็จโดยการฉ้อฉล (Fraudulent Misrepresentation) (2) การแสดงข้อความอันเป็นเท็จโดยประมาท (Negligent Misrepresentation) (3) การแสดงข้อความอันเป็นเท็จโดยสุจริต (Innocent Misrepresentation) ซึ่งผลของการแสดงข้อความอันเป็นเท็จในกรณีทั้ง 3 ดังกล่าวนี้ ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ โดยผู้ซื้ออาจเรียกร้องค่าเสียหายหรือบอกเลิกสัญญาได้แล้วแต่กรณี ซึ่งจะเป็นไปตามหลักกฎหมายในเรื่องนี้โดยตรง คือ Misrepresentation Act 1967 โดยมาตรา 2 (1) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้ซื้อมีหน้าที่พิสูจน์ว่าข้อเท็จจริงที่ผู้ขายแถลงนั้นเป็นเท็จ และตนได้ซื้อสินค้านั้นเพราะหลงเชื่อในข้อเท็จจริงที่ผู้ขายแถลงไว้ ทั้งนี้ จำเลยอาจยกข้อต่อสู้ได้ว่าตนมีเหตุอันควรทำให้เชื่อข้อเท็จจริงที่ได้แถลงนั้นว่าเป็นความจริง แต่อย่างไรก็ตาม การเรียกร้องค่าเสียหายหรือบอกเลิกสัญญาเนื่องจากการแสดงข้อความอันเป็นเท็จตาม Misrepresentation Act 1967 ศาลจะพิจารณาอย่างเคร่งครัดมากกว่าการเรียกค่าเสียหายหรือบอกเลิกสัญญาตามมาตรา 13 ของ Sale of goods Act 1979

สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าข้อความหรือการกล่าวของผู้ขายเช่นใดจึงจะเข้าลักษณะเป็นคำพรรณนาตามกฎหมายนั้น Lord Diplock ได้วางหลักในคดีที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทรัพย์สินไม่เฉพาะสิ่ง แต่อย่างไรก็ตาม สามารถนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพิจารณาสัญญาซื้อขายทรัพย์สินทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่งหรือการซื้อขายทรัพย์สินในอนาคต โดย Lord Diplock ได้ให้ข้อสังเกตว่า¹⁷ “คำพรรณนาตามกฎหมาย คือข้อความในสัญญาที่กำหนดเกี่ยวกับลักษณะ (Identify) ของทรัพย์สินที่ซื้อขาย อันเป็นเจตนาของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ซึ่งหากผู้ซื้อได้รับทรัพย์สินที่ไม่ตรงตามคำพรรณนาหรือไม่มีคุณลักษณะตามที่ผู้ขายกล่าวอ้างแล้ว ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ยอมรับทรัพย์สินดังกล่าวได้ โดยจะต้องคำนึงถึงเหตุผลและความเป็นธรรมที่ผู้ซื้อควรได้รับจากการซื้อขายนั้นด้วย” ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าคำพรรณนาจะต้องเป็นข้อความที่กล่าวถึงลักษณะเฉพาะหรือคุณสมบัติโดยเฉพาะเจาะจงของทรัพย์สินที่ผู้ซื้อต้องการ รวมทั้งต้องเป็นข้อความที่กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญอันเป็นคุณสมบัติโดยเฉพาะเจาะจงของทรัพย์สินนั้น แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการกำหนดให้

¹⁷ Reynolds, F.M.B., *supra* note 4, pp. 478-479.

ข้อความที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือคำพรรณนาของทรัพย์สิน แต่ก็ได้ให้ความหมายว่าข้อความดังกล่าวจะเป็นคำพรรณนาตามกฎหมายในทุกกรณี เนื่องจากจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไป ตัวอย่างเช่น ในคดี *Tradax Export v. European Grain & Shipping Ltd*¹⁸ ศาลได้ตัดสินว่า ข้อความที่บรรยายว่า “ประกอบด้วยไฟเบอร์ 7.5%” เป็นคำพรรณนาตามกฎหมาย ในขณะที่ศาลในคดี *Ashington Piggeries Ltd v. Christopher Hill Ltd*¹⁹ ตัดสินว่า ข้อความที่ว่า “Fair average quality” (คุณภาพสินค้าที่เป็นกลางของคุณภาพที่สินค้าชนิดนั้นพึงมี) ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติและคำพรรณนาของทรัพย์สินดังกล่าว ไม่มีลักษณะเป็นคำพรรณนาตามกฎหมาย เนื่องจากไม่มีการกำหนดคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของทรัพย์สินอย่างชัดเจน นอกจากคำพรรณนาจะหมายถึงการพรรณนาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของทรัพย์สินนั้นแล้ว คำพรรณนาก็ยังหมายความรวมถึงรายละเอียดอื่นๆ ที่ระบุไว้ในสัญญาซื้อขาย ซึ่งบ่งบอกถึงลักษณะที่จำเป็นของทรัพย์สินที่ซื้อขายโดยเฉพาะ²⁰ เช่น แบบวิธีการบรรจุ เวลาที่ส่งมอบ เป็นต้น

นอกจากนั้น ในกรณีที่คำพรรณนาหรือข้อสัญญาได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์เฉพาะ (specific purpose) ในการใช้ทรัพย์สินของผู้ซื้อ ซึ่งแตกต่างไปจากวัตถุประสงค์โดยทั่วไป (general purpose) ของการใช้ทรัพย์สินนั้น หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินไม่เหมาะสมแก่ประโยชน์ตามความมุ่งหมายของผู้ซื้อในการซื้อสินค้านั้น ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบตามที่กำหนดในมาตรา 14 (3) ของ Sale of Goods Act 1979 ซึ่งได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายเกี่ยวกับคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ซื้อขาย โดยผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่มีคุณสมบัติเหมาะสมแก่ประโยชน์ตามความมุ่งหมายของผู้ซื้อที่ได้แจ้งแก่ผู้ขายไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ดังนั้น ในกรณีดังกล่าวจึงไม่ถือว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามคำพรรณนาตามมาตรา 13 อีก เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดหลักการในเรื่องดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะแล้ว²¹ แต่อย่างไรก็ตาม หากวัตถุประสงค์ในสัญญาซื้อขายเป็นเพียงวัตถุประสงค์โดยทั่วไป (general purpose) ในการใช้ทรัพย์สินเท่านั้น วัตถุประสงค์ดังกล่าวย่อมถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคำพรรณนาตามกฎหมาย ซึ่งหากทรัพย์สินที่ผู้ซื้อได้รับมอบไม่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้แล้ว ผู้ขายก็จะต้องรับผิดชอบตามมาตรา 13 เนื่องจากสินค้าที่ส่งมอบนอกจากจะต้องสอดคล้องกับคำพรรณนาที่

¹⁸ *Tradax Export SA v. European Grain & Shipping Ltd* (1983) 2 Lloyd's Rep. 100.

¹⁹ *Ashington Piggeries Ltd v. Christopher Hill Ltd* (1972) A.C. 441.

²⁰ Reynolds, F.M.B., *supra* note 4, pp.481-482.

²¹ *Ibid.* pp. 480-481.

ให้ไว้แล้ว ทรัพย์สินนั้นยังต้องสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม (Fitness for purpose) ของทรัพย์สินนั้นด้วย เช่น ผู้ซื้อซื้อสินค้าที่พรรณनाव່ายาแก้ไอ สินค้านี้ต้องมีสรรพคุณในการแก้ไอได้ หรือผู้ซื้อซื้อสินค้าที่พรรณनाव່ายาอาหารเด็ก สินค้าดังกล่าวต้องมีคุณภาพเหมาะสมสำหรับเด็กทานด้วย²²

สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสัญญาซื้อขายเช่นใดจึงจะเป็นสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาก็คือ ความเชื่อถือของผู้ซื้อต่อคำพรรณนาที่ผู้ขายบรรยายถึงคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของทรัพย์สินที่ซื้อขาย แต่อย่างไรก็ตาม หากการพรรณนาของผู้ขายเป็นการกระทำในระหว่างการเจรจาทำสัญญาแล้ว คำพรรณนาดังกล่าวย่อมมิได้ทำให้สัญญาซื้อขายที่เกิดขึ้นในภายหลังกลายเป็นการขายตามคำพรรณนาได้²³ แต่อย่างไรก็ตาม คำพรรณนาดังกล่าวอาจเป็นกรณีของการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ (misrepresentation) ซึ่งผู้ขายยังคงต้องรับผิดชอบตามหลักกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น คำพรรณนาที่จะก่อให้เกิดสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาได้ จะต้องเป็นคำพรรณนาที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะโดยเฉพาะเจาะจงของทรัพย์สินที่ซื้อขาย (Identifies of goods) และเกิดขึ้นในระหว่างการทำสัญญาจนทำให้ผู้ซื้อหลงเชื่อและตกลงใจทำสัญญาซื้อขายกับผู้ขาย ซึ่งความเชื่อถือของผู้ซื้อในกรณีของการซื้อขายตามคำพรรณนาก็มีความคล้ายคลึงกับความเชื่อถือของผู้ซื้อต่อทักษะหรือการวินิจฉัยของผู้ขายว่าสินค้านั้นมีความเหมาะสมแก่ประโยชน์ตามความมุ่งหมายของผู้ซื้อ (on the seller's skill and judgment that the goods are fit for purpose) ตามมาตรา 14 (3) ของ Sale of goods Act 1979 แต่อย่างไรก็ตาม เคยมีปัญหาว่าความเชื่อถือของผู้ซื้อต่อคำพรรณนาของผู้ขายเพียงพอที่จะก่อให้เกิดความผูกพันหรือหน้าที่ที่ผู้ขายจะต้องปฏิบัติตามหรือไม่ เนื่องจากในตัวเองกฎหมายเองก็มิได้กำหนดว่าผู้ซื้อจะต้องเชื่อถือในคำพรรณนาของผู้ขายดังเช่นที่กำหนดในมาตรา 14 (3) แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าชัดเจนว่าผู้ซื้อมิได้เชื่อถือในคำพรรณนาของผู้ขายเลย การตกลงใจซื้อสินค้าเกิดจากความเชื่อมั่นของผู้ซื้อเอง การซื้อขายในกรณีดังกล่าวก็มิใช่การขายตามคำพรรณนา หากแต่เป็นการขายธรรมดาเท่านั้น ดังเช่นในคดี *Harlingdon & Leinster Enterprises Limited v. Christopher Hull Fine Art Limited*²⁴ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยซึ่งเป็นผู้จำหน่ายภาพศิลปะที่มีความเชี่ยวชาญในภาพวาดของศิลปินชาวอังกฤษ ได้ภาพวาดของศิลปินชาวเยอรมันชื่อ Gabriele Munter มา จึงได้เสนอขาย

²² Ian Brown, *Commercial Law* (Great Britain: Butler & Tanner Ltd, 2001), p. 459.

²³ Reynolds, F.M.B., *supra* note 4, pp. 475-476.

²⁴ *Harlingdon & Leinster Enterprises Limited v Christopher Hull Fine Art Limited* (1990) 1 All ER 737.

ภาพวาดดังกล่าวให้แก่โจทก์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาพวาดของศิลปินชาวเยอรมัน แม้ในการเสนอขายจำเลยจะอ้างว่าภาพวาดดังกล่าวเป็นภาพวาดของ Gabriele Munter ก็ตาม แต่จำเลยก็ได้กล่าวอย่างชัดเจนในระหว่างการเจรจาว่าตนไม่มีความเชี่ยวชาญเพียงพอในภาพวาดของศิลปินชาวเยอรมันผู้นี้ ต่อมาภายหลังจากที่ผู้ซื้อและผู้ขายได้ตกลงทำสัญญาซื้อขายกัน ก็ปรากฏข้อเท็จจริงว่าภาพวาดดังกล่าวมิใช่ภาพวาดของ Gabriele Munter และเป็นของปลอม โจทก์ผู้ซื้อจึงเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบตามมาตรา 13 ของ Sale of goods Act 1979 โดยการบอกเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหาย ศาลได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพิพากษาว่า การซื้อขายภาพวาดในกรณีเช่นนี้มีใช้การซื้อขายตามคำพรรณนาตามมาตรา 13 เนื่องจากสัญญาซื้อขายที่จะเป็นการขายตามคำพรรณนาได้นั้นจะต้องปรากฏว่าผู้ซื้อได้เชื่อถือในคำพรรณนาของผู้ขาย ด้วยเหตุที่ว่าหากผู้ซื้อไม่เชื่อถือในคำพรรณนาของผู้ขายแล้วก็เป็นข้อบ่งชี้ว่าคู่สัญญามีได้ต้องการให้นำคำพรรณนานั้นเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาซื้อขาย เมื่อข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่าผู้ซื้อได้ตัดสินใจซื้อภาพวาดดังกล่าวด้วยความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตนเอง โดยมีได้เชื่อถือในคำพรรณนาของผู้ขาย การขายในคดีนี้จึงมิใช่การขายตามคำพรรณนาตามมาตรา 13²⁵

การตัดสินใจของศาลในคดีนี้ ทำให้มีการวิพากษ์วิจารณ์โดยนักกฎหมายในประเทศอังกฤษกันอย่างกว้างขวางว่า การให้ความหมายของการขายตามคำพรรณนาเช่นนี้เป็นการทำลายเจตนารมณ์ของ Sale of Goods Act 1979 ที่ต้องการดูแลอำนาจการต่อรองระหว่างผู้ซื้อ

²⁵ หากพิจารณาข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวตามกฎหมายไทยแล้ว อาจพิจารณาได้ว่าเป็นกรณีของการแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์สินซึ่งตามปกติย่อมถือเป็นสาระสำคัญของนิติกรรมตามมาตรา 157 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากความแท้จริงของรูปภาพนั้นย่อมเป็นสาระสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรูปภาพของผู้ซื้อ อันส่งผลให้การแสดงเจตนาดังกล่าวตกเป็นโมฆียะ ซึ่งผู้ซื้อสามารถใช้สิทธิบอกล้างโมฆียกรรมเพื่อให้คู่กรณีกลับสู่ฐานะเดิมได้ แต่อย่างไรก็ตาม หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ขายได้หลอกลวงผู้ซื้อว่ารูปภาพดังกล่าวเป็นของศิลปินชาวเยอรมันแล้ว ก็อาจเป็นกรณีของการแสดงเจตนาโดยกลฉ้อฉลตามมาตรา 159 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งส่งผลให้การแสดงเจตนาของผู้ซื้อตกเป็นโมฆียะเช่นเดียวกัน ซึ่งหากผู้ซื้อบอกล้างโมฆียกรรมแล้ว ก็ให้ถือว่าไม่มีสัญญากันมาแต่เริ่มแรก ความรับผิดชอบของผู้ขายจึงเป็นความรับผิดชอบก่อนสัญญาเนื่องจากไม่มีสัญญาที่ต้องปฏิบัติต่อกันต่อไปแล้ว ซึ่งแตกต่างจากความรับผิดเพื่อการส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามคำพรรณนาที่อยู่บนพื้นฐานของหนี้ตามสัญญาซื้อขายเป็นสำคัญ

และผู้ขาย²⁶ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบัญญัติในมาตรา 12 ถึงมาตรา 15 ที่มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้ซื้อเพื่อให้ผู้ซื้อได้รับทรัพย์สินตามที่ตนได้ทำความตกลงไว้ ส่วนเจตนารมณ์ตามมาตรา 13 คือ ต้องการให้ผู้ซื้อได้รับทรัพย์สินที่ตรงตามคำพรรณนา เพื่อเป็นการรับรองความคาดหวังของผู้ซื้อที่มีต่อคำพรรณนาของผู้ขาย ซึ่งการตัดสินของศาลในแนวทางเช่นนี้ทำให้ผู้ขายได้เปรียบ กล่าวคือ สามารถยกเว้นหลักการตามมาตรา 13 ได้โดยเพียงแต่กล่าวอ้างว่าตนไม่มีความเชี่ยวชาญในทรัพย์สินที่ซื้อขาย หรือเพียงแต่ผู้ซื้อมีความเชี่ยวชาญมากกว่าผู้ขาย ซึ่งโดยหลักแล้วผู้ขายจะยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 13 นี้ได้ก็ต่อเมื่อกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้ซื้อเองก็ต้องระมัดระวังในการเลือกซื้อสินค้ามากขึ้น ซึ่งเป็นการย้อนกลับไปสู่หลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” (caveat emptor) อีกครั้ง ทั้งนี้เจตนารมณ์ของ Sale of Goods Act 1979 มีขึ้นเพื่อยกเว้นการนำหลักดังกล่าวมาใช้บังคับในกรณีที่ผู้ซื้อไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยนักกฎหมายอังกฤษบางท่านเห็นว่า²⁷ การที่ผู้ขายกำหนดราคาไว้สูงเช่นนั้นย่อมเป็นการแสดงออกอยู่ในตัวว่าภಾವาดดังกล่าวเป็นของจริง เนื่องจากหากภಾವาดดังกล่าวเป็นของปลอมจะมีราคาถูกกว่านี้มาก แม้ว่ามาตรา 13 จะมีได้กำหนดให้นำราคาสินค้ามาเป็นเครื่องประกอบในการพิจารณาก็ตาม แต่ราคาสินค้าก็ถือเป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งในการพิจารณาข้อกำหนดในสัญญาซื้อขายตามหลักสัญญาโดยทั่วไป ประกอบกับในการซื้อขายภಾವาดศิลปะผู้ขายก็อยู่ในฐานะที่จะตรวจสอบความแท้จริงของภಾವาดได้มากกว่าผู้ซื้อ การที่ผู้ขายมิได้มีความเชี่ยวชาญในภಾವาดไม่น่าจะมีผลต่อความรับผิดในมาตรา 13 แต่อย่างใด ดังนั้น ในการพิจารณาข้อเท็จจริงในคดีนี้จึงควรต้องพิจารณาถึงเหตุผลและความเป็นธรรมที่ผู้ซื้อควรจะได้รับหากทรัพย์สินที่ผู้ขายส่งมอบไม่เป็นไปตามคำพรรณนาที่ให้ไว้ เนื่องจากในกรณีดังกล่าวผู้ซื้อย่อมมีเหตุผลอันสมควรที่จะเชื่อว่าภಾವาดดังกล่าวเป็นของจริง ไม่ว่าจะตนจะเชื่อถือในคำพรรณนาของผู้ขายหรือไม่ก็ตาม โดยผู้ซื้อควรมีสิทธิบอกเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหายได้ แต่อย่างไรก็ตาม ความเชื่อถือของผู้ซื้อในคำพรรณนาของผู้ขายก็ถือเป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งในการพิจารณาว่าสัญญาซื้อขายดังกล่าวเป็นสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม คงต้องพิจารณาคงคู่กับเหตุผลและความเป็นธรรมที่ผู้ซื้อควรจะได้รับจากการซื้อขายตามคำพรรณนาดัง

²⁶ L.A. Lawrenson, “The Sale of Goods by Description – A Return to Caveat Emption?,” *The Modern Law Review*, 1, 54, p. 123 (January 1991).

²⁷ *Ibid.* p.124.

สำหรับการขายตามคำพรรณนาซึ่งผู้ขายได้เอาตัวอย่างสินค้าให้ผู้ซื้อตรวจดูด้วยนั้น มาตรา 13 (2)²⁸ ของ Sale of Goods Act 1979 ได้กำหนดว่า หากการซื้อขายตามตัวอย่างมีลักษณะเป็นการซื้อขายตามคำพรรณนาแล้ว ทรัพย์ที่ส่งมอบจะไม่สามารถตรงตามตัวอย่างได้ หากว่าทรัพย์นั้นไม่มีลักษณะเป็นไปตามคำพรรณนาที่ให้ไว้ กล่าวคือ นอกจากผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้มีคุณสมบัติตรงตามตัวอย่างแล้ว ผู้ขายยังมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามคำพรรณนาอีกด้วย

1.4 ผลของการที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามคำพรรณนา

นอกจากกฎหมายจะได้กำหนดให้มีข้อกำหนดโดยปริยาย (Implied terms) ในสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดสถานะของข้อกำหนดโดยปริยายดังกล่าวใน มาตรา 13 (1A) ของ Sale of Goods Act 1979 โดยกำหนดให้มีสถานะเป็นการรับรองประเภท condition แม้ว่าจะมีการแก้ไขโดย Sale and Supply of Goods Act 1994 จากข้อสัญญาประเภท Condition เป็น Term โดยได้เปลี่ยนข้อกำหนด Implied Condition ในมาตรา 12 ถึง มาตรา 15 เป็น Implied terms ก็ตาม แต่ในประเทศอังกฤษ สกอตแลนด์ และไอร์แลนด์เหนือ ยังคงถือเป็นการรับรองประเภท Condition เช่นเดิม

มาตรา 13 (1A) ได้กำหนดให้ข้อกำหนดโดยปริยาย (Implied terms) ตามมาตรา 13 (1) เป็นข้อสัญญาที่มีสถานะเป็น “condition” อันเป็นลักษณะเฉพาะของการแบ่งแยกประเภทของข้อสัญญาในกฎหมายว่าด้วยสัญญาของประเทศอังกฤษ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาผลของการผิดสัญญา โดยข้อสัญญาประเภท condition มีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นข้อกำหนดที่เป็นสาระสำคัญของสัญญา ซึ่งการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวจะทำให้คู่สัญญาฝ่ายที่ไม่ผิดสัญญามีสิทธิปฏิเสธที่จะปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของตน บอกลีกสัญญาและเรียกค่าเสียหายจากฝ่ายที่ผิดสัญญาสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาได้ ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามคำพรรณนา ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ยอมรับทรัพย์สินและบอกลีกสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาได้ รวมทั้งเรียกค่าเสียหายจากการผิดสัญญาดังกล่าว

²⁸Sec 13 (2)

If the sale is by sample as well as by description it is not sufficient that the bulk of the goods corresponds with the sample if the goods do not also correspond with the description.

เนื่องจากกฎหมายเล็งเห็นว่าข้อกำหนดเกี่ยวกับทรัพย์สินในสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาเป็นข้อกำหนดที่เป็นสาระสำคัญของสัญญา ซึ่งผู้ซื้อควรได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษนอกเหนือจากสัญญาซื้อขายโดยทั่วไป แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นการผิดสัญญาเพียงเล็กน้อย (microscopic deviation) และไม่มีเหตุผลเพียงพอที่ผู้ซื้อจะปฏิเสธไม่ยอมรับทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ผู้ซื้อคงมีสิทธิเพียงเรียกค่าเสียหายจากการผิดสัญญาเท่านั้น²⁹

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามาตรา 13 (1A) ของ Sale of Goods Act 1979 จะได้กำหนดให้ข้อสัญญาโดยปริยายตามมาตรา 13 (1) มีสถานะเป็นข้อสัญญาประเภท condition ก็ตาม แต่ในบางกรณีคำพรรณนาของผู้ขายอาจเป็นเพียงคำรับประกันสินค้า (warranty) ก็ได้ กล่าวคือ คำพรรณนาดังกล่าวเป็นเพียงข้อกำหนดที่ไม่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากมีการผิดข้อกำหนดดังกล่าว ผู้ซื้อจะมีเพียงสิทธิในการเรียกค่าเสียหายตามกฎหมายเท่านั้น โดยผู้ซื้อไม่สามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาดังเช่นข้อสัญญาประเภท condition ได้ เช่น การที่ผู้ขายพรรณาน้ำตาลของตนมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับน้ำตาลของโรงงาน Dakar³⁰ เป็นต้น ซึ่งในอดีตได้มีการตีความว่า คำพรรณนาของผู้ขายที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของทรัพย์สินเป็นเพียง warranty เท่านั้น ดังเช่นในคดี *Harrison v. Knowles and Foster*³¹ ซึ่งผู้พิพากษา Builhache J. ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ข้อความที่กล่าวถึงความสามารถในการบรรจุทุกน้ำหนักของเรือมีลักษณะเป็นเพียงคำรับประกัน (warranty) เท่านั้น หากใช้ข้อสัญญาประเภท condition ไม่เว้นแต่ผู้ขายได้ส่งมอบทรัพย์สินซึ่งมีคุณภาพต่ำกว่าคุณสมบัติที่ตกลงกันไว้เป็นอย่างมาก หรือส่งมอบทรัพย์สินผิดไปจากประเภทที่ตกลงกันไว้ ผู้ซื้อจึงจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ซึ่งการตีความในคดีนี้เป็นการตีความที่ค่อนข้างเคร่งครัด เนื่องจากหลักผู้ซื้อต้องระวังยังมีอิทธิพลอยู่ในขณะนั้น แต่ต่อมาจึงได้มีการวางหลักใหม่ในคดี *Couchman v. Hill*³² ว่า คำพรรณนาที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ (Identity) ที่สำคัญของทรัพย์สินที่ซื้อขายกันมีลักษณะเป็น condition ดังนั้น ในปัจจุบันการตีความว่าคำพรรณนาที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของทรัพย์สินว่ามีลักษณะเป็นคำรับประกัน (warranty) จึงมีไม่มากนัก เนื่องจากมาตรา 13 (1A) ได้บัญญัติให้ข้อกำหนดโดยปริยายในกรณีของการซื้อขายตามคำพรรณนาเป็นข้อสัญญาประเภท condition แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ข้อเท็จจริงยังไม่ชัดเจนว่าคำพรรณนาที่กระทำนั้นเป็น condition ตามกฎหมายหรือไม่ ก็อาจมีการตีความได้ว่า

²⁹ Reynolds, F.M.B., *supra* note 4, p. 481.

³⁰ Total International Ltd v. Addax BV (1996) Lloyd's Rep. 333.

³¹ Harrison v. Knowles and Foster (1917) 2 K.B. 606 at 610.

³² Couchman v. Hill (1947) K.B. 554 at 559.

คำพรรณนาดังกล่าวเป็นคำรับประกัน (warranty) ซึ่งเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ซื้อขาย นอกจากนั้นในกรณีที่ไม่มีข้อสัญญาเกี่ยวกับคุณสมบัติของทรัพย์สินในสัญญาซื้อขายอย่างชัดเจน ศาลก็อาจตีความว่าคำพรรณนาที่มีได้ระบุไว้ในสัญญาซื้อขายเป็นคำรับประกันข้างเคียง (Collateral Warranty) ซึ่งผู้ขายจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ซื้อ³³

สำหรับความรับผิดของผู้ขายในกรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามคำพรรณนา แม้ว่าทรัพย์สินที่ผู้ขายส่งมอบไปยังผู้ซื้อนั้นจะตรงตามคุณสมบัติที่สำคัญของทรัพย์สินนั้นแล้วก็ตาม เช่น เป็นไปตามคุณสมบัติโดยทั่วไปที่ผู้ซื้อต้องการ กล่าวคือ มีคุณสมบัติที่เหมาะสม (Merchantable Quality แต่ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น Satisfactory Quality) หรือตรงตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะเจาะจง (specific purpose) ที่ผู้ซื้อได้แสดงเจตนาไปยังผู้ขาย แต่อย่างไรก็ตาม หากทรัพย์สินนั้นยังคงแตกต่างไปจากคำพรรณนาที่ผู้ขายให้ไว้ ไม่ว่าจะเล็กน้อยเพียงใด ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่รับมอบทรัพย์สินดังกล่าวได้ เช่น ในคดี *Re Moore & Co. and landauer & Co.*³⁴ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ซื้อได้ทำสัญญากับผู้ขายว่า ผู้ขายจะต้องส่งมอบกระป๋องบรรจุผลไม้จำนวน 3,000 กระป๋อง ซึ่งต้องบรรจุในกล่องๆ ละ 30 กระป๋อง ต่อมาผู้ขายได้ส่งมอบกระป๋องผลไม้ตามจำนวนที่ผู้ซื้อต้องการ คือ 3,000 กระป๋อง แต่กลับบรรจุกระป๋องลงในกล่องเพียงกล่องละ 20 กระป๋อง ศาลตัดสินว่า แม้ว่าจำนวนกระป๋องทั้งหมดจะตรงตามจำนวนที่ผู้ซื้อต้องการก็ตาม แต่จำนวนกระป๋องที่ต้องบรรจุในกล่องแต่ละกล่องนั้นไม่ตรงตามสัญญา ดังนั้น ผู้ซื้อจึงมีปฏิเสธไม่รับมอบทรัพย์สินนั้นได้ แต่อย่างไรก็ตาม มีนักกฎหมายในประเทศอังกฤษบางท่านเห็นว่า³⁵ การที่ผู้ซื้อสามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาในกรณีเช่นนี้ได้ อาจไม่สอดคล้องกับหลักการรักษาสัญญา ตามกฎหมาย (*il principio di conservazione del contratto*) กล่าวคือ การเลิกสัญญาจะกระทำได้เฉพาะแต่กรณีที่เป็นการผิดสัญญาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญเท่านั้น (Fundamental Breach) ประกอบกับการเลิกสัญญากรณีผิดข้อสัญญาประเภท Condition จะต้องเป็นกรณีที่ผู้ซื้อได้รับความเสียหายจากการผิดสัญญาดังกล่าวด้วย แต่ในกรณีดังกล่าวข้างต้นผู้ซื้อมิได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ขาย เนื่องจากจำนวนกระป๋องทั้งหมดก็ตรงตามจำนวนที่ผู้ซื้อต้องการแล้ว

³³ Reynolds, F.M.B., *supra* note 4, p. 478.

³⁴ *Re Moore & Co. and landauer & Co.* (1921) 2 K.B. 519.

³⁵ P.S. Atiyah, *The Sale of Goods*, 3rd (London: Sir Isaac Pitman & Son Ltd, 1996), p. 60.

1.5 ปัญหาในการใช้บังคับบทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนา

เมื่อได้พิจารณาลักษณะของการขายตามคำพรรณนาตามมาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 รวมทั้งแนวคำพิพากษาของศาลสูงในประเทศอังกฤษแล้ว จะพบว่าการขายตามคำพรรณนามีลักษณะที่ครอบคลุมสัญญาซื้อขายเกือบทุกสัญญา เนื่องจากใช้บังคับกับทรัพย์สินทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ทรัพย์สินไม่เฉพาะสิ่ง รวมทั้งทรัพย์สินในอนาคต ประกอบกับหน้าที่ตามที่มาตรา 13 (1) บัญญัติไว้ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับหน้าที่ของผู้ขายในการส่งมอบทรัพย์สินให้เป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาซื้อขายธรรมดา ซึ่งถือเป็นหน้าที่โดยทั่วไปที่ผู้ขายจะต้องปฏิบัติเพื่อให้การชำระหนี้ของตนเป็นไปตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ามีสัญญาซื้อขายเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่จะไม่เข้าลักษณะของการขายตามคำพรรณนา เช่น สัญญาซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่งซึ่งปราศจากการพรรณนาโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายของผู้ขายไม่ว่าในรูปแบบใดๆ หรือแม้ว่าผู้ขายจะได้พรรณนาเกี่ยวกับสินค้านั้นก็ตาม แต่หากคำพรรณนาของผู้ขายไม่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะที่สำคัญของทรัพย์สินที่ซื้อขายแล้ว การซื้อขายในกรณีเช่นนี้ก็มีใช้การขายตามคำพรรณนาตามที่กฎหมายกำหนด

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อได้พิจารณาประวัติความเป็นมา รวมทั้งความหมายและลักษณะของสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาแล้ว ก็พบว่าบทบัญญัติในมาตรา 13 ยังมีปัญหาหรือข้อขัดข้องบางประการในการใช้บังคับ เนื่องจากมิได้มีการกำหนดขอบเขตหรือนิยามของการขายตามคำพรรณนาไว้อย่างชัดเจน แม้วานักกฎหมายหรือศาลในประเทศอังกฤษจะได้พยายามอธิบายหรือให้ความหมายของสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาแล้วก็ตาม โดยปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในการใช้บังคับมาตรา 13 ก็คือ ในกรณีที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ซื้อขายไม่มีคุณภาพหรือไม่เป็นไปตามลักษณะที่กำหนดไว้ในสัญญาซื้อขาย ผู้ซื้อก็มักจะอ้างความคุ้มครองตามมาตรา 13 และตีความว่าสัญญาซื้อขายที่ตนเป็นคู่สัญญาอยู่นั้น เป็นการขายตามคำพรรณนาตามมาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 เพื่อหลีกเลี่ยงหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดของการซื้อขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง³⁶ เนื่องจากเดิมในกรณีการขายตามธรรมดานั้น ผู้ซื้อจะมีเพียงสิทธิเรียกค่าเสียหาย แต่ไม่สามารถบอกเลิกสัญญาได้เพราะข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของทรัพย์สินเป็นเพียงข้อสัญญาที่มีสถานะเป็น warranty เท่านั้น ดังนั้น ผู้ซื้อจึงมักจะอ้างมาตรา 13 เพื่อปฏิเสธไม่รับมอบทรัพย์สินซึ่งแตกต่างไปจากคุณสมบัติหรือลักษณะที่ได้ตกลงกันไว้ นอกจากนั้นแล้วผู้ซื้อยังสามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้หากสัญญาซื้อขายนั้น

³⁶ Reynolds, F.M.B., *supra* note 4, p. 474.

เป็นสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนา แม้ว่าทรัพย์สินที่ส่งมอบจะแตกต่างไปจากคุณสมบัติที่ตกลงกันเพียงเล็กน้อยก็ตาม เนื่องจากข้อกำหนดโดยปริยายเกี่ยวกับลักษณะของทรัพย์สินในสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนาเป็นข้อสัญญาประเภท Condition

การตีความมาตรา 13 เพื่อให้ครอบคลุมสัญญาซื้อขายทุกฉบับนั้น นักกฎหมายอังกฤษบางส่วนเห็นว่า เป็นการตีความกฎหมายที่เกินความจำเป็นและไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น เนื่องจากเป็นการตีความที่เกินเจตนารมณ์เดิมของผู้ร่างที่ต้องการให้เฉพาะสัญญาที่มีลักษณะเป็นการขายตามคำพรรณนาเท่านั้นที่จะสามารถยกเว้นหลักผู้ซื้อต้องระวังได้ นอกจากนี้หากพิจารณาลักษณะที่แท้จริงของหน้าที่ของผู้ขายตามมาตรา 13 ที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามคำพรรณนาแล้ว อาจกล่าวได้ว่าหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้ขายในสัญญาซื้อขายโดยทั่วไป กล่าวคือ ในสัญญาซื้อขายทุกประเภทผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งทรัพย์สินที่ผู้ขายส่งมอบนั้นจะต้องมีคุณสมบัติหรือเป็นไปตามลักษณะที่ได้ตกลงกันตามหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (*Pacta sunt servanda*) ประกอบกับข้อตกลงเกี่ยวกับคุณลักษณะของทรัพย์สินในสัญญาซื้อขายตามคำพรรณนายังมีลักษณะเป็นข้อสัญญาโดยชัดแจ้ง (Express terms) ที่คู่สัญญาได้ตกลงกัน มากกว่าการเป็นข้อกำหนดโดยปริยาย (Implied terms) ตามกฎหมาย ดังนั้น การที่กฎหมายกำหนดให้ข้อสัญญาดังกล่าวเป็นข้อกำหนดโดยปริยายตามกฎหมายจึงก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ³⁷

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างการขายตามคำพรรณนาและความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่อง

หลักกฎหมายว่าด้วยคุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขายตามที่ปรากฏใน Sale of Goods Act 1979 ของประเทศอังกฤษ บัญญัติอยู่ในมาตรา 13 ถึงมาตรา 15 ซึ่งกฎหมายได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายของผู้ขาย (Implied Terms) ในคุณภาพของทรัพย์สินดังนี้ คือ การรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะตรงตามคำพรรณนาที่ให้ไว้ตามมาตรา 13 (Sale by Description) การรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจ (Implied Term as to Satisfactory Quality) หรือเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์เฉพาะ (Implied Term of Fitness for a Particular Purpose) ที่ผู้ซื้อได้แจ้งให้ผู้ขายทราบตามมาตรา 14 และการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะตรงตามตัวอย่างตามมาตรา 15 (Sale by Sample) ดังนั้น หลักกฎหมายว่าด้วยการรับรองโดยปริยายตามที่ปรากฏใน Sale of Goods Act 1979 จึงมิได้จำกัดเฉพาะการขายตามคำ

³⁷ *Ibid.* p. 472.

พรรณนาตามมาตรา 13 ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วเท่านั้น หากแต่ผู้ขายยังมีหน้าที่ในการรับรองคุณภาพของทรัพย์สินตามกรณีต่างๆ ข้างต้นด้วย

สำหรับการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีคุณภาพตรงตามตัวอย่าง (Sale by Sample) ตามมาตรา 15³⁸ ของ Sale of Goods Act 1979 นั้น กฎหมายได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายในกรณีที่เป็นการขายสินค้าตามตัวอย่างว่า ทรัพย์สินดังกล่าวจะมีคุณสมบัติตรงตามตัวอย่างที่ได้นำมาแสดง โดยไม่จำกัดว่าผู้ขายจะได้ขายสินค้านั้นในเชิงธุรกิจหรือไม่ กล่าวโดยสรุปการขายตามตัวอย่างคือ การซื้อขายที่คู่สัญญาไม่ว่าผู้ซื้อหรือผู้ขายได้แสดงออกถึงวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพย์สินซึ่งปรากฏตามตัวอย่างที่ได้นำมาแสดงต่ออีกฝ่ายหนึ่ง โดยให้ถือว่าตัวอย่างของทรัพย์สินดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงในสัญญา ทั้งนี้ เนื่องจากในบางครั้งคู่สัญญาไม่อาจหาถ้อยคำที่จะนำมาใช้ในการสื่อถึงความต้องการในลักษณะของทรัพย์สินได้ หรือการนำตัวอย่างมาแสดงมีความสะดวกและสามารถเข้าใจถึงลักษณะหรือคุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขายได้มากกว่าการขายตามปกติ จึงได้มีการนำตัวอย่างของทรัพย์สินที่ต้องการมาแสดงให้อีกฝ่ายหนึ่งได้ทราบแทน³⁹จากการขายทรัพย์สินด้วยวิธีการดังกล่าว กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายในคุณภาพของทรัพย์สินว่าทรัพย์สินนั้นจะมีคุณสมบัติตรงตามตัวอย่างที่ได้นำมาแสดง (มาตรา 15 (2) (a)) นอกจากนี้มาตรา 15 (2) (C) ยังได้กำหนดให้ทรัพย์สินดังกล่าวต้องปราศจากความชำรุดบกพร่องอันเป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นไม่มีคุณภาพเป็นที่น่าพึงพอใจอีกด้วย โดยความชำรุดบกพร่อง ดังกล่าวจะต้องไม่ปรากฏในตัวอย่างของทรัพย์สินที่ผู้ซื้อได้ตรวจสอบด้วย

³⁸ Sec 15 Sale of Goods Act 1979

(1) A contract of sale is a contract for sale by sample where there is an express or implied term to that effect in the contract.

(2) In the case of a contract for sale by sample there is an implied term—

(a) that the bulk will correspond with the sample in quality;

(c) that the goods will be free from any defect, making their quality

unsatisfactory, which would not be apparent on reasonable examination of the sample.

(3) As regards England and Wales and Northern Ireland, the term implied by subsection (2) above is a condition.

(4) Paragraph 7 of Schedule 1 below applies in relation to a contract made before 18 May 1973.

³⁹ Ian Brown, *supra* note 22, p. 505.

วิธีการที่เหมาะสมแล้ว ดังนั้น แม้ว่าทรัพย์สินที่ผู้ขายส่งมอบจะมีคุณสมบัติตรงตามตัวอย่างที่ได้นำมาแสดงแล้วก็ตาม แต่หากทรัพย์สินนั้นยังมีความชำรุดบกพร่องที่ไม่ปรากฏในตัวอย่างของทรัพย์สินแล้ว ก็ถือได้ว่าผู้ขายผิดหน้าที่ในการรับรองโดยปริยายตามมาตรา 15 ของ Sale of Goods Act 1979 ซึ่งผู้ซื้อสามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหายจากผู้ขายได้ เนื่องจากการรับรองโดยปริยายตามมาตรานี้เป็นข้อสัญญาประเภท condition ดังนั้น หากผู้ซื้อไม่ทำการตรวจสอบตัวอย่างของทรัพย์สินที่ซื้อขายก่อน ผู้ซื้อก็ไม่อาจเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบเนื่องจากทรัพย์สินชำรุดบกพร่องได้ หากความชำรุดบกพร่องดังกล่าวสามารถตรวจพบได้โดยการตรวจสอบที่เหมาะสม

การรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีคุณสมบัติตรงตามตัวอย่างตามมาตรา 15 ของ Sale of Goods Act 1979 นั้น เป็นหลักการเดียวกันกับที่ปรากฏในมาตรา 503 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ซึ่งว่าด้วยเรื่องการขายตามตัวอย่างดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ส่วนที่ว่าด้วยลักษณะของการขายตามคำพรรณนา โดยกฎหมายได้กำหนดให้ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ตรงตามตัวอย่างให้แก่ผู้ซื้อเช่นเดียวกัน และแม้ว่ามาตรา 503 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะมิได้กำหนดให้ทรัพย์สินจะต้องปราศจากความชำรุดบกพร่องเช่นเดียวกับที่กำหนดในมาตรา 15 (2) (C) ของ Sale of Goods Act 1979 ก็ตาม แต่ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่าทรัพย์สินนั้นจะต้องปราศจากความชำรุดบกพร่องตามมาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วยเช่นเดียวกัน

นอกจากการรับรองโดยปริยายตามมาตรา 13 และมาตรา 15 ของ Sale of Goods Act 1979 แล้ว หลักการรับรองโดยปริยายที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการรับรองโดยปริยายในคุณภาพของทรัพย์สินตามมาตรา 14 ของ Sale of Goods Act 1979 ซึ่งประกอบด้วยการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจ (Implied Term as to Satisfactory Quality) ตามมาตรา 14 (2) และการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์เฉพาะ (Implied Term of Fitness for a Particular Purpose) ที่ผู้ซื้อได้แจ้งให้ผู้ขายทราบตามมาตรา 14 (3) โดยจะได้อธิบายตามลำดับดังนี้

(1) การรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินที่ซื้อขายจะมีคุณสมบัติเป็นที่พึงพอใจ (Implied Term as to Satisfactory Quality)

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรับรองโดยปริยายตามกรณีนี้บัญญัติอยู่ในมาตรา 14 (2)⁴⁰ ของ Sale of Goods Act 1979 ซึ่งแก้ไขโดยมาตรา 7 ของ Sale and Supply of Goods act 1994

⁴⁰ Sec 14 (2) Sale of Goods Act 1979

(1) Except as provided by this section and section 15 below and subject to any other enactment, there is no implied term about the quality or fitness for any particular purpose of goods supplied under a contract of sale

(2) Where the seller sells goods in the course of a business, there is an implied term that the goods supplied under the contract are of satisfactory quality.

(2A) For the purposes of this Act, goods are of satisfactory quality if they meet the standard that a reasonable person would regard as satisfactory, taking account of any description of the goods, the price (if relevant) and all the other relevant circumstances.

(2B) For the purposes of this Act, the quality of goods includes their state and condition and the following (among others) are in appropriate cases aspects of the quality of goods—

(a) fitness for all the purposes for which goods of the kind in question are commonly supplied,

(b) appearance and finish,

(c) freedom from minor defects,

(d) safety, and

(e) durability.

(2C) The term implied by subsection (2) above does not extend to any matter making the quality of goods unsatisfactory—

(a) which is specifically drawn to the buyer's attention before the contract is made,

(b) where the buyer examines the goods before the contract is made, which that examination ought to reveal, or

(c) in the case of a contract for sale by sample, which would have been apparent on a reasonable examination of the sample.

(2D) If the buyer deals as consumer or, in Scotland, if a contract of sale is a consumer contract, the relevant circumstances mentioned in subsection (2A) above include any public statements on the specific characteristics of the goods made about them by the seller, the producer or his representative, particularly in advertising or on labelling.

การรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะเป็นที่พึงพอใจ (Satisfactory Quality) ตามที่แก้ไขใหม่นี้ได้เข้ามาแทนที่หลักการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินมีคุณภาพที่เหมาะสม (Merchantable Quality) ซึ่งใช้บังคับมาเป็นเวลานานตั้งแต่ Sale of Goods Act 1893 มีผลใช้บังคับ

การรับรองโดยปริยายในกรณีนี้ใช้บังคับในกรณีที่ผู้ขายขายสินค้าในทางธุรกิจเท่านั้น (sell goods in the course of business) โดยความรับผิดชอบตามมาตรา 14 ของ Sale of Goods Act 1893 ถือเป็นความรับผิดชอบโดยเด็ดขาด⁴¹ กล่าวคือ ไม่คำนึงว่าผู้ขายจะรู้ถึงความไม่ถูกต้องในคุณสมบัติของทรัพย์สินหรือไม่

การที่ทรัพย์สินจะมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจหรือไม่นั้น ให้พิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ ทรัพย์สินจะต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานที่วิญญูชนพึงคาดหวังได้ โดยให้นำคำพรรณนาที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน ราคา (ถ้ามีส่วนเกี่ยวข้อง) และพฤติการณ์แวดล้อมอื่นๆ มาใช้ประกอบในการพิจารณาตามมาตรา 14 (2A) เนื่องจากคำพรรณนาและราคาย่อมมีผลต่อความคาดหวังในคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบโดยตรง เช่น

(2E) A public statement is not by virtue of subsection (2D) above a relevant circumstance for the purposes of subsection (2A) above in the case of a contract of sale, if the seller shows that—

(a) at the time the contract was made, he was not, and could not reasonably have been, aware of the statement,

(b) before the contract was made, the statement had been withdrawn in public or, to the extent that it contained anything which was incorrect or misleading, it had been corrected in public, or

(c) the decision to buy the goods could not have been influenced by the statement.

(2F) Subsections (2D) and (2E) above do not prevent any public statement from being a relevant circumstance for the purposes of subsection (2A) above (whether or not the buyer deals as consumer or, in Scotland, whether or not the contract of sale is a consumer contract) if the statement would have been such a circumstance apart from those subsections.

⁴¹ W.C.H. Ervine, "Satisfactory Quality: What Dose It Mean?," The Journal of Business Law, p. 686 (November 2004).

การพรรณนาว่าสินค้าดังกล่าวเป็นสินค้ามือสองนั้นย่อมคาดหมายได้ว่าสินค้าดังกล่าวจะไม่มีคุณสมบัติดังเช่นสินค้าใหม่ เป็นต้น นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดปัจจัยในการพิจารณาคุณสมบัติของทรัพย์สินตามมาตรา 14 (2B) เพิ่มเติม ซึ่งการนำปัจจัยหรือองค์ประกอบต่างๆ ตามมาตรานี้มาใช้บังคับย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละคดี (Appropriate Cases) และในขณะเดียวกันก็ไม่บังคับว่าจะต้องนำองค์ประกอบทั้งหมดมาใช้ในการพิจารณาคุณสมบัติของทรัพย์สิน⁴² แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดปัจจัยต่างๆ ไว้ก็ก่อให้เกิดประโยชน์ในการคุ้มครองผู้ซื้อ เนื่องจากผู้ขายถูกสันนิษฐานให้ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่มีคุณสมบัติตรงตามที่มาตรา 14 (2B) (a)-(e) ได้กำหนดไว้ ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละคดี โดยปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาคุณสมบัติของทรัพย์สินตามมาตรา 14 (2B) ได้แก่

(1) ทรัพย์สินมีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์โดยทั่วไปในการใช้ทรัพย์สินนั้นทุกประการ (fitness for all the purposes for which goods of the kind in question are commonly supplied)

(2) เป็นทรัพย์สินที่ปรากฏรูปลักษณ์สมบูรณ์ (appearance and finish)

(3) ทรัพย์สินนั้นต้องปราศจากความชำรุดบกพร่องแม้เพียงเล็กน้อย (freedom from minor defects)

(4) ทรัพย์สินนั้นต้องมีความปลอดภัย (safety)

(5) ทรัพย์สินนั้นต้องมีความคงทนในการใช้งาน (durability)

นอกจากนี้มาตรา 14 (2D) ยังได้กำหนดให้นำข้อความที่ผู้ขาย ผู้ผลิตหรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าวได้แสดงต่อบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อความตามสื่อโฆษณาต่างๆ มาใช้ประกอบในการพิจารณาคุณภาพของทรัพย์สินตามกรณีนี้ด้วย⁴³

หลักการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีคุณสมบัติเป็นที่พึงพอใจ (Implied Term as to Satisfactory Quality) ตามมาตรา 14 (2) ของ Sale of Goods Act 1979 ได้เปิดโอกาสให้นำพฤติการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะได้กำหนดไว้ในกฎหมายหรือไม่มาใช้ประกอบในการพิจารณาคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ โดยหลักการตามมาตรานี้ในบางส่วนอาจเทียบเคียงได้กับความรับผิดชอบของผู้ขายในกรณีที่ทรัพย์สินชำรุดบกพร่องอันเป็นเหตุให้เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งใช้เป็นปกติตามมาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยตามมาตรา 14 (2B) (a) และ (c) แต่อย่างไรก็ตาม

⁴² *Ibid.* p. 697.

⁴³ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ น. 130-144.

ในการพิจารณาคุณสมบัติของทรัพย์สินตามหลักกฎหมายอังกฤษก็ได้จำกัดเฉพาะการพิจารณาความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินตามปกติเท่านั้น หากแต่ได้นำปัจจัยอื่นๆ มาใช้ประกอบในการพิจารณาคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อซึ่งรวมถึงคำพรรณนาด้วย แม้ว่าสัญญาซื้อขายดังกล่าวจะไม่มีลักษณะเป็นการขายตามคำพรรณนาตามที่มาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 ได้กำหนดไว้ก็ตาม

แม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยจะมีได้กำหนดให้นำปัจจัยอื่นๆ นอกจากประโยชน์ในการใช้ทรัพย์สินตามปกติมาใช้ในการพิจารณาคุณสมบัติของทรัพย์สินตามมาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ตาม แต่ก็อาจพิจารณาได้ว่าผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งมีความปลอดภัยและคงทนในการใช้งานให้แก่ผู้ซื้อตามมาตรา 461 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย เนื่องจากผู้ขายมิได้มีเพียงหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินหรือโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อเท่านั้น หากแต่ผู้ขายยังมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่มีคุณภาพและสามารถใช้งานได้ดังเช่นทรัพย์สินอื่นที่เป็นประเภทหรือชนิดเดียวกันอีกด้วย ซึ่งหากข้อเท็จจริงปรากฏต่อมาว่าทรัพย์สินดังกล่าวยังไม่เสร็จสมบูรณ์ หรือไม่มีความปลอดภัยหรือไม่มีความคงทนในการใช้งานแล้ว ก็อาจพิจารณาได้ว่าทรัพย์สินนั้นเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ในการใช้ทรัพย์สินตามปกติได้เช่นเดียวกัน

(2) การรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินที่ซื้อขายจะเหมาะสมต่อวัตถุประสงค์เฉพาะ
(Implied Term of Fitness for a Particular Purpose)

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรับรองโดยปริยายตามกรณีนี้บัญญัติอยู่ในมาตรา 14 (3)⁴⁴ ของ Sale of Goods Act 1979 โดยกฎหมายได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายในกรณีนี้

⁴⁴ Sec 14 (3) Sale of Goods Act 1979

(3) Where the seller sells goods in the course of a business and the buyer, expressly or by implication, makes known—

(a) to the seller, or

(b) where the purchase price of part of it is payable by instalments and the goods were previously sold by a credit-broker to the seller, to that credit-broker, any particular purpose for which the goods are being bought, there is an implied term that the goods supplied under the contract are reasonably fit for that purpose, whether or not that is a purpose for which such goods are commonly supplied, except where the circumstances show that the buyer does not rely, or that it is unreasonable for him to rely, on the skill or judgment of the seller or credit-broker.

ผู้ซื้อได้แจ้งให้ผู้ขายทราบไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายถึงความมุ่งหมายประการหนึ่งประการใดของตนในการซื้อทรัพย์สินนั้นแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้ขายได้ให้คำรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะมีความเหมาะสมแก่ประโยชน์ตามความมุ่งหมายของผู้ซื้อ โดยไม่คำนึงว่าวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะเป็นวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพย์สินโดยทั่วไปหรือไม่ เว้นแต่โดยพฤติการณ์สามารถคาดหมายได้ว่าผู้ซื้อมิได้ซื้อเพื่อหรือไม่มีเหตุอันควรที่จะซื้อเพื่อในทักษะหรือการวินิจฉัยของผู้ขายว่าทรัพย์สินมีความเหมาะสมแก่ประโยชน์ตามความมุ่งหมายของผู้ซื้อหรือไม่ กล่าวคือ ผู้ซื้อที่มีเหตุอันควรซื้อถือในความรู้ความสามารถของผู้ขายที่จะจัดหาทรัพย์สินตามความต้องการของตนได้และผู้ขายก็อยู่ในฐานะที่ผู้ซื้อจะมีเหตุอันควรที่จะซื้อถือเช่นนั้น

การรับรองโดยปริยายในกรณีนี้ใช้บังคับในกรณีที่ผู้ขายขายสินค้าในทางธุรกิจ เช่นเดียวกับการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีคุณสมบัติเป็นที่พึงพอใจตามมาตรา 14 (2) แต่หน้าที่ของผู้ขายตามกรณีนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้ขายได้ทราบถึงความประสงค์ของผู้ซื้อแล้วเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นการแจ้งให้ผู้ขายทราบโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ได้ เนื่องจากกฎหมายมิได้กำหนดว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร ดังนั้น ผู้ซื้อจึงอาจแจ้งให้ผู้ขายทราบถึงความต้องการได้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ซื้อต้องแจ้งถึงวัตถุประสงค์เฉพาะในการใช้ทรัพย์สินนั้นต่อผู้ขายในขณะที่ทำสัญญาซื้อขายกัน

หลักการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์เฉพาะที่ผู้ซื้อได้แจ้งให้ผู้ขายทราบตามมาตรา 14 (3) ของ Sale of Goods Act 1979 นั้น เป็นหลักการเดียวกันกับความรับผิดของผู้ขายในกรณีที่ทรัพย์สินชำรุดบกพร่องอันเป็นเหตุให้เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งใช้ตามสัญญาตามมาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย

จากการพิจารณาบทบัญญัติว่าด้วยการรับรองโดยปริยายในคุณภาพของทรัพย์สินตามมาตรา 12 ถึงมาตรา 15 ของ Sale of Goods Act 1979 ของประเทศอังกฤษ จะพบว่าหลักการดังกล่าวครอบคลุมถึงการขายตามคำพรรณนา (Sale by Description) การขายตามตัวอย่าง (Sale by Sample) และความรับผิดในคุณสมบัติหรือความเหมาะสมของทรัพย์สิน (Implied Term about quality or fitness) ซึ่งในบางส่วนอาจเทียบได้กับความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่องตามกฎหมายไทย โดยอาจกล่าวได้ว่าบทบัญญัติว่าด้วยการขายตามคำพรรณนามาตรา 13 และบทบัญญัติว่าด้วยการรับรองคุณสมบัติหรือความเหมาะสมของทรัพย์สินโดยปริยายตามมาตรา 14 ต่างก็เป็นบทบัญญัติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานในเรื่องคุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขายเช่นเดียวกัน กล่าวคือ การขายตามคำพรรณนาในกฎหมายอังกฤษนั้นมิได้จัดอยู่ในหมวดที่ว่าด้วยการขาย

เฉพาะอย่างดังเช่นที่บัญญัติในกฎหมายไทย หากแต่กฎหมายได้กำหนดให้สัญญาซื้อขายที่มีลักษณะเป็นการขายตามคำพรรณนามีการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินที่ซื้อขายจะมีลักษณะตรงตามคำพรรณนาที่ให้ไว้และบัญญัติอยู่ในส่วนที่ว่าด้วยการรับรองโดยปริยาย (Implied Terms) แทน ดังจะเห็นได้จากประวัติความเป็นมาของมาตรา 13 ว่า การบัญญัติหลักการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อผ่อนคลายความเคร่งครัดของหลักผู้ซื้อต้องระวัง (Caveat Emptor) ที่มีอิทธิพลอยู่ในขณะนั้น

ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างการขายตามคำพรรณนาตามมาตรา 13 กับความรับผิดชอบในคุณสมบัติหรือความเหมาะสมของทรัพย์สินตามมาตรา 14 จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือคุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขายเช่นกัน นอกจากนี้จะพบว่าปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาคุณสมบัติของทรัพย์สินในกรณีของการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีคุณสมบัติเป็นที่พึงพอใจ (Satisfaction Quality) ตามมาตรา 14 (2A) นั้น กฎหมายยังได้กำหนดให้นำคำพรรณนาที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบในการพิจารณาคุณภาพสินค้าด้วย และแม้ว่ากฎหมายจะมีได้กำหนดให้ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ตรงตามคำพรรณนาดังเช่นมาตรา 13 โดยตรงก็ตาม แต่ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่าผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่มีลักษณะเช่นนั้นด้วย เนื่องจากคำพรรณนาถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้ในการพิจารณาว่าทรัพย์สินมีคุณสมบัติเป็นที่น่าพึงพอใจหรือไม่

จากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันดังกล่าวจึงทำให้เกิดปัญหาในการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างการรับรองโดยปริยายในคุณสมบัติของทรัพย์สินตามมาตรา 14 ของ Sale of Goods Act 1979 กับการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะตรงตามคำพรรณนาตามมาตรา 13 ซึ่งก็ได้มีความพยายามที่จะแบ่งแยกข้อกำหนดโดยปริยายทั้งสองออกจากกัน⁴⁵ โดยการพิจารณาว่าข้อความหรือข้อสัญญาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะเฉพาะ (Identification) หรือคุณสมบัติของสินค้า (Quality) กล่าวคือ หากข้อความหรือข้อสัญญานั้นเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของทรัพย์สิน (Quality) แล้ว กรณีดังกล่าวก็จะไม่เข้าลักษณะของการขายตามคำพรรณนา แต่เป็นเพียงสัญญาซื้อขายตามธรรมดาเท่านั้น ซึ่งจะอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดโดยปริยายเกี่ยวกับคุณสมบัติของทรัพย์สินตามมาตรา 14 ของ Sale of Goods Act 1979 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 14 (2) ซึ่งได้กำหนดให้ทรัพย์สินที่ซื้อขายต้องมีคุณสมบัติที่ผู้ซื้อพึงพอใจ (Satisfactory Quality) แต่หากข้อความหรือข้อสัญญาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะเฉพาะ (Identify) ของทรัพย์สินนั้นแล้ว การซื้อขายดังกล่าวจึงจะเข้าลักษณะของการขายตามคำพรรณนาตามกฎหมาย อันจะอยู่ในบังคับมาตรา 13 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น ในข้อเท็จจริงบางกรณีแม้ว่าทรัพย์สินที่ผู้ซื้อรับไว้จะมีคุณสมบัติทั่วไปตามที่ผู้ซื้อต้องการ (Merchantable Quality) แล้วก็ตาม

⁴⁵ Reynolds, F.M.B., *supra* note 4, p. 480.

แต่ทรัพย์สินนั้นอาจยังไม่ตรงตามลักษณะเฉพาะที่กำหนดไว้ในคำพรรณนาก็ได้ เนื่องจากคุณสมบัติของทรัพย์สินตามมาตรา 14 แตกต่างจากคุณสมบัติโดยเฉพาะเจาะจงตามมาตรา 13 ดังที่ได้กล่าวไว้ในคดี *Arcoss Ltd v EA Ronaasen & Son*⁴⁶

แต่อย่างไรก็ตาม การแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างข้อสัญญาโดยปริยายทั้งสองกรณีดังกล่าวไม่อาจทำได้โดยง่าย และในข้อเท็จจริงบางกรณีการที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามสัญญานั้นอาจอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวในขณะเดียวกันก็ได้⁴⁷ ประกอบกับคุณสมบัติของทรัพย์สิน (Quality) ก็มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นตรงตามคำพรรณนาของผู้ขายหรือไม่ ดังเช่นในคดี *Toefer v Continental Grain Co.*⁴⁸ ที่ศาลได้ตัดสินว่า ข้อความว่า “ข้าวสาลีเมล็ดแข็งพันธุ์ Amber Durum” คำว่า “เมล็ดแข็ง” (hard) เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของทรัพย์สินนั้นโดยตรง แต่อย่างไรก็ตาม ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าถ้อยคำดังกล่าวก็เป็นคำพรรณนาเกี่ยวกับลักษณะของทรัพย์สินอยู่ในตัว ดังนั้น การขายตามข้อเท็จจริงในคดีนี้จึงเป็นการขายตามคำพรรณนาด้วยเช่นกัน

2. ประเทศสหรัฐอเมริกา

แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าที่ซื้อขายภายใต้หลักกฎหมายสหรัฐอเมริกา นั้น มีความคล้ายคลึงกับหลักกฎหมายในประเทศอังกฤษเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศทั้งสองต่างก็เป็นประเทศที่อยู่ในระบบกฎหมาย Common law โดยในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นเมื่อคู่สัญญาได้ตกลงทำสัญญาซื้อขายสินค้าแล้ว ผู้ขายย่อมมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพของสินค้าที่ตนส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ หลักดังกล่าวเรียกว่า การรับรอง หรือ “Warranty” โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสินค้าภายใต้กฎหมายสหรัฐอเมริกานั้นปรากฏอยู่ใน Article 2 ของประมวลกฎหมายเอกรูป (Uniform commercial code หรือ UCC) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา § 2-313, § 2-314 และ § 2-315

⁴⁶ *Arcoss Ltd v EA Ronaasen & Son* (1933) A.C. 470.

⁴⁷ *Reynolds, F.M.B.*, *supra note* 4, p. 480.

⁴⁸ *Toefer v. Continental Grain Co.* (1974) 1 Lloyd's Rep. 11.

2.1 ลักษณะโดยทั่วไปของการรับรอง (Warranty)

คำว่า “Warranty” หรือการรับรองตามระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา นั้น หมายถึง ข้อความใดๆ ที่แสดงออกถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับสินค้า ซึ่งผู้แสดงข้อความนั้นรับรองว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่แสดงไว้ และยืนยันว่าหากสินค้าไม่เป็นไปตามนั้นตนจะยินยอมรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น⁴⁹ ดังนั้น Warranty จึงเป็นข้อสัญญาว่าจะรับผิดชอบหรือการรับประกันอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถแบ่งข้อสัญญาว่าจะรับผิดชอบหรือการรับประกันใน UCC ได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) หมายถึง คำรับรองหรือรับประกันที่ผู้ขายหรือผู้ผลิตได้แสดงออกอย่างชัดเจนในสัญญาซื้อขาย การรับรองโดยชัดแจ้งถือเป็นข้อสัญญาระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการเจรจาทำสัญญา การรับรองโดยชัดแจ้งนั้นมีได้จำกัดเฉพาะการตกลงโดยชัดเจนระหว่างคู่สัญญาเท่านั้น กล่าวคือ § 2-313⁵⁰ ได้กำหนด

⁴⁹ มานิตย์ วงศ์เสรี และคณะ, “รายงานการศึกษาวิจัย เรื่องความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า (Product Liability),” (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ), น. 125.

⁵⁰ § 2-313. Express Warranties by Affirmation, Promise, Description, Sample.

(1) In this section, "immediate buyer" means a buyer that enters into a contract with the seller.

(2) Express warranties by the seller to the immediate buyer are created as follows:

(a) Any affirmation of fact or promise made by the seller which relates to the goods and becomes part of the basis of the bargain creates an express warranty that the goods shall conform to the affirmation or promise.

(b) Any description of the goods which is made part of the basis of the bargain creates an express warranty that the goods shall conform to the description.

(c) Any sample or model that is made part of the basis of the bargain creates an express warranty that the whole of the goods shall conform to the sample or model.

(3) It is not necessary to the creation of an express warranty that the seller use formal words such as "warranty" or "guarantee" or that the seller have a specific intention to make a warranty, but an affirmation merely of the value of the goods or a statement

ลักษณะของการรับรองโดยชัดเจนไว้หลายรูปแบบ โดยอาจเป็นการแสดงออกในลักษณะของการยืนยัน (affirmation) การให้คำมั่น (promise) การพรรณนา (description) หรือการแสดงตัวอย่าง หรือแบบอย่าง (sample or model) ก็ได้ ดังนั้น ถ้าสินค้าที่ซื้อขายมีคุณภาพไม่เป็นไปตามที่ได้แสดงไว้ ผู้ขายย่อมมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการผิดสัญญาของผู้ขาย ซึ่งผู้ซื้อสามารถเรียกเอาค่าเสียหายจากผู้ขายได้โดยตรง โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะมีข้อสัญญารับประกัน (Contract of Guarantee) ปრაกฏในสัญญาอีกหรือไม่

2. การรับรองโดยปริยาย (Implied Warranty) หมายถึง คำรับรองหรือรับประกันที่ผู้ขายมีต่อผู้ซื้อ ซึ่งไม่ได้แสดงออกโดยชัดแจ้ง การรับรองโดยปริยายเป็นการรับรองที่เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย เป็นการสร้างภาระความรับผิดให้แก่ผู้ขายว่าได้รับรองหรือรับประกันไว้เช่นนั้น เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อให้ได้รับทรัพย์สินที่มีคุณภาพที่เหมาะสมหรือมีคุณภาพตรงตามความต้องการโดยเฉพาะเจาะจงของผู้ซื้อ แม้ว่าตามความเป็นจริงแล้วผู้ขายจะไม่ได้สัญญาหรือให้การรับรองดังกล่าวไว้ก็ตาม อันเป็นการยกเว้นหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor) ที่มีอยู่ในระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกา ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการรับรองโดยปริยาย (Implied Warranty) เป็นการรับรองโดยอำนาจแห่งกฎหมาย หาใช่การรับรองโดยข้อตกลงของคู่สัญญาไม่ การรับรองโดยปริยายใน UCC สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ การรับรองโดยปริยายว่าสินค้านั้นมีคุณภาพสินค้าที่เหมาะสม (Merchantability Quality) ตาม § 2-314 และการรับรองโดยปริยายว่าสินค้านั้นมีความเหมาะสมแก่วัตถุประสงค์เฉพาะ (Fitness for Particular Purpose) ตาม § 2-315

การรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) และการรับรองโดยปริยาย (Implied Warranty) เป็นหลักที่ใช้บังคับกับทรัพย์สินทุกชนิดที่สามารถจับต้องได้ (Tangible personal property) ซึ่งรวมถึงทรัพย์สินมือสองด้วย (Secondhand Goods) เนื่องจากบทนิยามคำว่า “Goods”⁵¹ ตาม UCC นั้นมีความหมายอย่างกว้าง โดยความรับผิดของผู้ขายในกรณีของการ

purporting to be merely the seller's opinion or commendation of the goods does not create a warranty.

(4) Any remedial promise made by the seller to the immediate buyer creates an obligation that the promise will be performed upon the happening of the specified event.

⁵¹ § 2-103 Definitions and Index of Definitions.

(k) "Goods" means all things that are movable at the time of identification to a contract for sale. The term includes future goods, specially manufactured goods, the unborn young of animals, growing crops, and other identified things attached to realty

รับรองโดยชัดแจ้ง หากมีการรับรองในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการเจรจาทำสัญญา ก็เพียงพอที่จะก่อให้เกิดความรับผิดแก่ผู้ขายได้แล้ว ส่วนในกรณีของการรับรองโดยปริยาย หากข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ก็เป็นการเพียงพอที่จะก่อให้เกิดการรับรองโดยปริยายตามกฎหมายเช่นกัน แม้ว่าข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าผู้ขายมิได้มุ่งหวังให้มีการรับรองเช่นนั้นก็ตาม เนื่องจากความรับผิดของผู้ขายตามหลักของการรับรองนั้นเป็นความรับผิดที่ผู้ขายไม่จำเป็นต้องทราบถึงความบกพร่องในทรัพย์สินที่ตนส่งมอบ กล่าวคือ ผู้ขายยังคงต้องรับผิดแม้ว่าความบกพร่องนั้นจะเป็นความบกพร่องประเภทที่ไม่เห็นประจักษ์ก็ตาม โดยผู้ขายไม่สามารถปฏิเสธความรับผิดโดยอ้างว่าความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นจากส่วนประกอบของสินค้าที่ผู้อื่นเป็นผู้ผลิตไว้⁵² แต่อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างที่สำคัญประการหนึ่งของการรับรองโดยชัดแจ้งและการรับรองโดยปริยาย ก็คือ การยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดจากการรับรองโดยชัดแจ้งนั้นจะเป็นไปได้ยากกว่าการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดจากการรับรองโดยปริยาย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า Uniform commercial code มิได้กำหนดให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการขายตามคำพรรณนา (Sale by Description) เป็นการเฉพาะดังเช่นที่ปรากฏอยู่ใน Sale of Goods Act 1979 ของประเทศอังกฤษ หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย แต่ก็มีใช้ว่า UCC จะมีได้กำหนดหลักการในเรื่องดังกล่าวไว้เลย กล่าวคือ การพรรณนา (Description) ของผู้ขายถือเป็นลักษณะหนึ่งในการก่อให้เกิดการรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) ตามกฎหมาย ซึ่งผู้ขายมีหน้าที่ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้มีคุณภาพตรงตามที่ตนได้พรรณนาไว้ ดังนั้น ในการศึกษาหลักกฎหมายว่าด้วยการขายตามคำพรรณนาในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้เขียนจึงขอเน้นที่การศึกษาลักษณะและผลของการรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) เป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน § 2-313 เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการขายตามคำพรรณนา

as described in Section 2-107. The term does not include information, the money in which the price is to be paid, investment securities under Article 8, the subject matter of foreign exchange transactions, or chooses in action

⁵² American Jurisprudence, second edition, volume 26 (New York: Lawyers Cooperative Publishing, 1966), p. 57.

2.2 ลักษณะของการรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty)

§ 2-313 ของ UCC ได้แบ่งประเภทของการรับรองโดยชัดแจ้งออกเป็น 3 กรณี ดังนี้

1. หากผู้ขายได้ยืนยัน (Affirmation) หรือให้คำมั่น (Promise) เกี่ยวกับคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งของสินค้าให้ผู้ซื้อทราบ และหากการยืนยันหรือการให้คำมั่นดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาต่อรองในการทำสัญญาซื้อขายแล้ว (“part of the basic of the bargaining”) ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้เป็นไปตามที่ได้ยืนยันหรือรับรองนั้น

2. หากผู้ขายได้พรรณนา (Description) เกี่ยวกับคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งของสินค้าให้ผู้ซื้อได้ทราบ และหากการพรรณนาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาต่อรองในการทำสัญญาซื้อขายแล้ว (“part of the basic of the bargaining”) ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่มีคุณภาพตามที่ได้พรรณนาไว้

3. หากผู้ขายได้แสดงตัวอย่าง (Sample) หรือแบบอย่าง (Model) เกี่ยวกับสินค้า และการแสดงตัวอย่างหรือแบบอย่างนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาต่อรองในการทำสัญญาซื้อขายแล้ว (“part of the basic of the bargaining”) ผู้ขายย่อมมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้เป็นไปตามตัวอย่างหรือแบบอย่างดังกล่าว โดยการซื้อขายตามตัวอย่าง (Sample) หมายถึง สินค้าตัวอย่างที่นำมาแสดงนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าที่ผู้ขายมีอยู่ ส่วนการซื้อขายตามแบบอย่าง (Model) หมายถึง แบบอย่างที่ผู้ขายนำมาแสดงแก่ผู้ซื้อนั้นมิได้เป็นส่วนหนึ่งของสินค้าที่ผู้ขายผลิตขึ้นหรือมีอยู่ หากแต่เป็นเพียงแบบอย่างที่ผู้ขายนำมาให้ผู้ซื้อตรวจสอบเท่านั้น และหากผู้ซื้อพึงพอใจผู้ขายจึงจะไปจัดหาสินค้าตามแบบอย่างดังกล่าวโดยการผลิตหรือวิธีการอื่นใดอีกครั้งหนึ่ง⁵³

การรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) เกิดขึ้นเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ขายได้ให้การยืนยัน (Affirmation) คำมั่น (Promise) พรรณนา (Description) หรือแสดงตัวอย่าง (Sample) หรือแบบอย่าง (Model) ให้แก่ผู้ซื้อ ในระหว่างการเจรจาทำสัญญาระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ เนื่องจากกฎหมายมิได้กำหนดรูปแบบของการรับรองโดยชัดแจ้งไว้เป็นการเฉพาะ นอกจากนั้นการรับรองโดยชัดแจ้งตาม § 2-313 ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นจากความตกลงโดยชัดแจ้งระหว่างคู่สัญญาเสมอไป แต่อาจเกิดจากความตกลงโดยปริยายของคู่สัญญาก็ได้⁵⁴ กล่าวคือ หากปรากฏข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง

⁵³ Henry Gabriel, *Contracts for The Sale of Goods: A Comparison of Domestic and International Law* (New York: Oceana Publications, Inc, 2004), p.122.

⁵⁴ *American Jurisprudence, supra note 52*, pp. 89-90.

ตามที่กฎหมายกำหนดเกิดขึ้นในระหว่างการเจรจาทำสัญญาของคู่สัญญาแล้ว ผู้ขายก็มีความรับผิดชอบที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้เป็นไปตามการรับรองโดยชัดแจ้งนั้น

ความรับผิดชอบของผู้ขายอันเนื่องมาจากการรับรองโดยชัดแจ้งตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ผู้ขายไม่สามารถส่งมอบทรัพย์สินที่มีคุณภาพตรงตามที่ตนได้รับรองไว้ให้แก่ผู้ซื้อได้ ดังนั้น ในการเรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบอันเนื่องมาจากการผิดคำรับรองดังกล่าว ผู้ซื้อจึงมีหน้าที่พิสูจน์แต่เพียงว่าทรัพย์สินที่ผู้ขายส่งมอบให้แก่ตนนั้นไม่มีลักษณะหรือคุณภาพตามที่ผู้ขายได้รับรองไว้ โดยผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นมีความชำรุดบกพร่องอย่างไรบ้าง แต่หากมีข้อสัญญากำหนดหน้าที่ให้ผู้ซื้อต้องกระทำการบางอย่างใดอย่างหนึ่งก่อนที่จะเรียกร้องให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบจากการผิดคำรับรองโดยชัดแจ้งแล้ว ผู้ซื้อก็ต้องกระทำการดังกล่าวเสียก่อน เช่น ผู้ซื้อจะต้องบอกกล่าวให้ผู้ขายทราบถึงความบกพร่องของสินค้านั้นภายในเวลาที่กำหนด เป็นต้น เนื่องจากในบางกรณีศาลถือว่าหน้าที่ของผู้ซื้อดังกล่าวเป็นเงื่อนไขในการเรียกร้องให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบ (Prerequisites) แต่อย่างไรก็ตาม หากหน้าที่ที่กำหนดไว้นั้นเป็นการสร้างภาระที่เกินความจำเป็นให้แก่ผู้ซื้อ ศาลก็อาจถือว่าไม่มีข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่ผู้ซื้อจะต้องดำเนินการก่อนการเรียกร้องให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบก็ได้⁵⁵

แต่เดิมนั้นการที่ผู้ซื้อจะเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบเนื่องจากการส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามสัญญาหรือคำรับรองของผู้ขาย ผู้ซื้อจะต้องพิสูจน์เสียก่อนว่าตนได้เข้าทำสัญญาซื้อขายโดยเชื่อในคำรับรองที่ผู้ขายได้แสดงไว้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการแก้ไขกฎหมาย UCC ผู้ซื้อก็ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความเชื่อมั่นดังกล่าวอีก เนื่องจากกฎหมายได้บัญญัติข้อสันนิษฐานให้เป็นผู้ซื้อว่าหากการรับรองโดยชัดแจ้งเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาต่อรองในการทำสัญญาซื้อขายแล้ว (“part of the basis of the bargaining”) ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ซื้อได้เข้าทำสัญญาเพราะเชื่อในคำรับรองโดยชัดแจ้งของผู้ขาย เนื่องจากข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าวย่อมแสดงอยู่ในตัวแล้วว่าผู้ซื้อได้เชื่อมั่นในการรับรองคุณภาพสินค้าของผู้ขายแล้ว⁵⁶ ดังนั้น หากผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ไม่มีคุณภาพตรงตามคำรับรองของตนแล้ว ผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบ แม้ว่าในความเป็นจริงจะปรากฏว่าผู้ซื้อไม่ทราบว่ามีการรับรองโดยชัดแจ้งเกิดขึ้นแล้วก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายให้ความสำคัญกับลักษณะการกระทำที่ก่อให้เกิดการรับรองโดยชัดแจ้งมากกว่าความเชื่อมั่นหรือความรู้ของผู้ซื้อในคำรับรองดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม หากปรากฏข้อเท็จจริงโดยชัดเจนว่าผู้ซื้อทราบว่ามีการรับรองของผู้ขายเป็นเท็จ หรือการรับรองดังกล่าวมิได้มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินของผู้ซื้อแล้ว ผู้ขาย

⁵⁵ *Ibid.* pp. 92-93.

⁵⁶ *American Jurisprudence, Ibid.* p. 91.

ก็ไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นไม่เป็นไปตามการรับรอง เนื่องจากในกรณีเช่นนี้กฎหมายไม่ถือว่ามีการรับรองโดยชัดแจ้งเกิดขึ้น

สำหรับผลของการผิดการรับรองโดยชัดแจ้งจะเกิดขึ้นเมื่อมีการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายจากผู้ขายไปยังผู้ซื้อ (When the seller has tendered delivery to the immediate buyer) ตาม § 2-725 (3) เว้นแต่เป็นการรับรองประเภท warranty of future performance ซึ่งการค้นพบความบกพร่องของสินค้าจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการใช้สินค้าแล้วเท่านั้น ดังนั้น การรับรองในกรณีนี้จึงมีผลต่อเมื่อผู้ซื้อค้นพบหรือควรจะค้นพบถึงความบกพร่องที่อยู่ในทรัพย์สิน โดยต้องมีการกำหนดการรับรองประเภท warranty of future performance ไว้ในสัญญาอย่างชัดเจน และควรกำหนดระยะเวลาที่การรับรองดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับด้วย⁵⁷

2.3 ลักษณะการพรรณนาตาม UCC

แม้ว่า UCC จะมีได้กำหนดให้การขายตามพรรณนาเป็นการขายเฉพาะอย่าง แต่อย่างไรก็ตาม § 2-313 (1) (b) ก็ได้กำหนดให้มีการรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) หากปรากฏว่าผู้ขายได้พรรณนา (Description) เกี่ยวกับคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งของสินค้าให้ผู้ซื้อได้ทราบ และการพรรณนาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาต่อรองในการทำสัญญา (“part of the basic of the bargaining”) ซึ่งผู้ขายมีหน้าที่ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามที่ตนได้พรรณนาไว้ การพรรณนาตาม UCC นั้น ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพิจารณาว่าทรัพย์สินมีคุณสมบัติตามคำรับรองโดยชัดแจ้งของผู้ขายหรือไม่ ดังนั้น แม้ UCC จะมีได้กำหนดให้การขายตามพรรณนาเป็นการขายเฉพาะอย่างก็ตาม แต่หลักการที่ปรากฏอยู่ใน § 2-313 (1) (b) ก็เป็นหลักการเดียวกันกับที่ปรากฏในมาตรา 13 ของ Sale of goods Act 1979 ในประเทศอังกฤษ

แต่อย่างไรก็ตาม หลักกฎหมายในเรื่องดังกล่าวก็ยังคงมีความแตกต่างจากหลักกฎหมายในประเทศอังกฤษอยู่บางประการ กล่าวคือ ประมวลกฎหมายเอกรูปของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้การขายคำตามพรรณนา (Sale by Description) หรือการขายตามตัวอย่าง (Sale by Sample) เป็นสัญญาซื้อขายเฉพาะอย่างดังเช่น Sale of goods Act 1979 ในประเทศอังกฤษ หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของกฎหมายไทย การซื้อขายเฉพาะอย่างตาม UCC นั้นมีเพียงการขายเพื่อชอบ (Sale on Approval) การขายประเภท Sale or Return และการขายทอดตลาด

⁵⁷ *Ibid.* p. 47.

(Sale by Auction) เท่านั้น ส่วนการขายตามคำพรรณนาและการขายตามตัวอย่างนั้น UCC ได้กำหนดให้การซื้อขายในลักษณะดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการก่อให้เกิดการรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) ตาม § 2-313 ดังที่ได้กล่าวต่อไป ในขณะที่การขายตามคำพรรณนา (Sale by Description) และการขายตามตัวอย่าง (Sale by Sample) ใน Sale of goods Act 1979 ของประเทศอังกฤษ กฎหมายได้กำหนดให้การซื้อขายในลักษณะดังกล่าวมีการรับรองโดยปริยาย (Implied term) โดยผลของกฎหมายว่าทรัพย์สินนั้นจะมีคุณภาพตรงตามคำพรรณนาหรือตัวอย่างที่ผู้ขายได้แสดงต่อผู้ซื้อ ดังนั้น จึงสามารถสรุปความแตกต่างระหว่างมาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 ในประเทศอังกฤษ และ § 2-313 ของ Uniform commercial code ในประเทศสหรัฐอเมริกาในหลักกฎหมายว่าด้วยการขายตามคำพรรณนา (Sale by Description) ได้ดังนี้ คือ

1. Sale of Goods Act 1979 ได้กำหนดให้การขายตามคำพรรณนา (Sale by Description) เป็นการขายเฉพาะอย่างดังเช่นที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ในขณะที่การขายตามคำพรรณนา (Sale by Description) ใน Uniform commercial code เป็นเพียงลักษณะหนึ่งของการรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) เท่านั้น กล่าวคือ UCC มิได้กำหนดให้การขายตามคำพรรณนาเป็นการขายเฉพาะอย่างโดยชัดเจน แต่กำหนดให้การพรรณนาของผู้ขาย (Description) เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพิจารณาคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ

2. มาตรา 13 ของ Sale of Goods Act 1979 ได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยาย (Implied term) ซึ่งเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายว่า ทรัพย์สินที่ผู้ขายส่งมอบจะมีคุณภาพตรงตามคำพรรณนาที่ตนได้ให้ไว้ ในขณะที่ § 2-313 ของ Uniform commercial code ได้กำหนดให้การขายที่ผู้ขายได้พรรณนาถึงคุณสมบัติของทรัพย์สินเป็นส่วนหนึ่งของการรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการเจรจาทำสัญญาของผู้ซื้อและผู้ขาย การรับรองโดยชัดแจ้งมิได้เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายดังเช่นการรับรองโดยปริยาย (Implied term) ในประเทศอังกฤษ

การพรรณนาตาม § 2-313 (1) (b) สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ กล่าวคือ อาจพรรณนาด้วยวาจา รูปภาพ ลายลักษณ์อักษรตามสมุดภาพ (catalog) ฉลากสินค้า หรือด้วยวิธีการใดๆ ก็ได้ เนื่องจากกฎหมายมิได้กำหนดว่าผู้ขายจะต้องทำการพรรณนาทรัพย์สินที่ต้องการขายด้วยวิธีใด และแม้ว่าการพรรณนานั้นจะถูกเตรียมโดยบุคคลอื่นหรือผู้ผลิตก็ตาม แต่หากผู้ขายได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการเจรจาทำสัญญากับผู้ซื้อแล้ว ผู้ขายก็มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ

การรับรองที่เกิดขึ้นจากคำพรรณนาดังกล่าวด้วย⁵⁸ แต่อย่างไรก็ตาม หากข้อความที่ผู้ขายใช้ในการเสนอขายสินค้าต่อผู้ซื้อเป็นเพียงข้อความที่แสดงความคิดเห็น (statement of opinion) หรือคำแนะนำเกี่ยวกับสินค้า (commendation) หรือเป็นข้อความที่วัดอ้างคุณค่าของสินค้า (value of the goods)⁵⁹ ข้อความดังกล่าวจะไม่ก่อให้เกิดการรับรองตามกฎหมาย เนื่องจากข้อความดังกล่าวมิได้มีการยืนยันข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของสินค้า ซึ่งตามปกติเป็นข้อความที่พ่อค้ามักจะใช้ในการเสนอขายสินค้า (dealer's talk) แต่หากการแสดงความคิดเห็นของผู้ขายเป็นไปเพื่อหลอกลวงผู้ซื้อจนหลงเชื่อและตัดสินใจซื้อสินค้านั้น อันเป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อผู้ซื้อ (misrepresentation) การแสดงความคิดเห็นเช่นนี้ในบางกรณีศาลก็ตัดสินว่าก่อให้เกิดการรับรองได้เช่นกัน⁶⁰ ซึ่งในทางปฏิบัติเป็นเรื่องยากที่จะแยกแยะว่าข้อความใดเป็นเพียงคำเชื่อเชิญ คำวัดอ้าง หรือเป็นคำพรรณนาที่จะก่อให้เกิดการรับรองตามกฎหมาย ดังนั้น ในบางกรณีศาลจึงจำเป็นต้องพิจารณาสถานการณ์อื่นๆ ประกอบด้วย เช่น ความรู้หรือความเชี่ยวชาญของผู้ซื้อและผู้ขายสินค้านั้น เป็นต้น นอกจากนี้ ข้อความที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดหรือที่มาของสินค้า หรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับอายุหรือปีที่ผลิตสินค้านั้นๆ ก็เป็นข้อความที่ก่อให้เกิดการรับรองโดยชัดแจ้งได้เช่นเดียวกัน⁶¹

ปัจจุบันศาลยอมรับว่าการโฆษณาสินค้าผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ สามารถก่อให้เกิดการรับรองโดยชัดแจ้งตามกฎหมายได้ โดยการโฆษณาดังกล่าวจะต้องเป็นส่วนหนึ่งในการเจรจาของคู่สัญญาและจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงในขณะทำสัญญาว่าผู้ซื้อได้ทราบและเชื่อถือในคำโฆษณานั้น แต่อย่างไรก็ตาม หากข้อความในโฆษณามีลักษณะเป็นเพียงการเชื่อเชิญหรือเชิญชวนให้ผู้ซื้อซื้อสินค้า โดยมิได้ยืนยันข้อเท็จจริงอย่างเป็นกิจจะลักษณะแล้ว การโฆษณาดังกล่าวก็มิได้ก่อให้เกิดการรับรองโดยชัดแจ้งตามกฎหมาย และหากข้อความที่โฆษณานั้นมิได้เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะของสินค้า เช่น ข้อความที่กล่าวถึงระยะเวลาในการชำระราคา เป็นต้น ข้อความดังกล่าวก็ไม่ก่อให้เกิดการรับรองโดยชัดแจ้งเช่นเดียวกัน⁶²

⁵⁸ *American Jurisprudence, Ibid.* p. 112.

⁵⁹ § 2-313 (3)

⁶⁰ *American Jurisprudence, supra note 52*, p. 99.

⁶¹ *Ibid.* p. 99.

⁶² *American Jurisprudence, Ibid.* p. 94.

ส่วนการที่ผู้ซื้อมีโอกาสตรวจสอบหรือทดลองคุณสมบัติของทรัพย์สินที่ซื้อขายก่อนทำสัญญาานั้น ไม่เป็นการยกเว้นความรับผิดของผู้ขายจากรับรองโดยชัดแจ้งตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งแตกต่างจากกรณีของการรับรองโดยปริยาย (Implied Warranty)⁶³ และในกรณีที่ผู้ซื้อตัดสินใจซื้อสินค้าโดยเชื่อมั่นในการตรวจสอบของตนเป็นสำคัญ การซื้อขายในกรณีดังกล่าวก็จะไม่มีการรับรองตามกฎหมายเกิดขึ้น

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการขายตามคำพรรณนากับความรับผิดเพื่อชำระคบกพร่อง

หลักกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาในเรื่องคุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขาย นอกจากจะอยู่ในรูปแบบของการรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) ตาม § 2-313 ของ Uniform commercial code ซึ่งได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้มีการรับรองโดยปริยายเกี่ยวกับคุณภาพของทรัพย์สิน (Implied Warranty) ตาม § 2-314 และ § 2-315 อีกด้วย ซึ่งการรับรองโดยปริยายตาม UCC สามารถแยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี คือ การรับรองโดยปริยายว่าสินค้าจะมีคุณภาพที่เหมาะสม (Merchantability Quality) และการรับรองโดยปริยายว่าสินค้าจะมีความเหมาะสมแก่วัตถุประสงค์เฉพาะ (Fitness for Particular Purpose) การรับรองโดยปริยายทั้งสองกรณีนี้ถือเป็นการรับรองที่เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย ซึ่งแตกต่างจากการรับรองโดยชัดแจ้งที่เกิดขึ้นจากความตกลงของคู่สัญญาไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย ดังนั้น ลักษณะของการรับรองโดยปริยาย (Implied Warranty) จึงเป็นการสร้างภาระความรับผิดให้แก่ผู้ขายว่าได้รับรองหรือรับประกันไว้เช่นนั้น แม้ว่าในความเป็นจริงผู้ขายจะไม่ได้สัญญาหรือให้การรับรองใดๆ ไว้ก็ตาม

(1) การรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีคุณภาพที่เหมาะสม (Merchantability Quality)

หลักการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีคุณภาพที่เหมาะสมบัญญัติอยู่ใน § 2-314⁶⁴ ของ Uniform commercial code ซึ่งใช้บังคับในกรณีที่ผู้ขายเป็นพ่อค้าที่ขายทรัพย์สินชนิดนั้น (if the seller is a merchant with respect to goods of that kind.)

⁶³ *Ibid.* pp. 58-59.

⁶⁴ § 2-314. Implied Warranty: Merchantability; Usage of Trade.

(1) Unless excluded or modified (Section 2-316), a warranty that the goods shall be merchantable is implied in a contract for their sale if the seller is a merchant

การรับรองโดยปริยายดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากกฎหมายเล็งเห็นว่าผู้ขายซึ่งเป็นพ่อค้าในทรัพย์สินชนิดนั้นย่อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตนขายดีที่สุด โดยไม่คำนึงว่าผู้ซื้อได้ซื้อในระดับความสามารถหรือการตัดสินใจเลือกทรัพย์สินของผู้ขายหรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพย์สินเป็นเฉพาะตาม § 2-315⁶⁵ การรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีคุณภาพที่เหมาะสม (Merchantability Quality) ถือเป็นหลักการพื้นฐานในการรับรองคุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขายโดยทั่วไป แม้ว่าคู่สัญญาจะมิได้ตกลงกันในเรื่องดังกล่าวก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองความคาดหวังที่มีเหตุผลของผู้ซื้อว่าตนจะได้รับมอบทรัพย์สินที่มีคุณภาพเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตาม คู่สัญญาสามารถตกลงยกเว้นไม่นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับได้

การพิจารณาว่าทรัพย์สินจะมีคุณภาพที่เหมาะสมตาม § 2-314 หรือไม่นั้น (Merchantability) อย่างน้อยจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า

with respect to goods of that kind. Under this section the serving for value of food or drink to be consumed either on the premises or elsewhere is a sale.

(2) Goods to be merchantable must be at least such as:

- (a) pass without objection in the trade under the contract description;
- (b) in the case of fungible goods, are of fair average quality within the description;
- (c) are fit for the ordinary purposes for which goods of that description are used;
- (d) run, within the variations permitted by the agreement, of even kind, quality and quantity within each unit and among all units involved;
- (e) are adequately contained, packaged, and labeled as the agreement may require; and
- (f) conform to the promise or affirmations of fact made on the container or label if any.

(3) Unless excluded or modified (Section 2-316) other implied warranties may arise from course of dealing or usage of trade.

⁶⁵ American Jurisprudence, *supra* note 52, p. 138.

1) ทรัพย์สินดังกล่าวปราศจากข้อขัดข้องทางการค้าตามที่สัญญากำหนด กล่าวคือ ทรัพย์สินดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันกับคุณสมบัติของทรัพย์สินประเภทเดียวกันซึ่งเป็นที่ยอมรับในทางการค้า⁶⁶ โดยในทางปฏิบัติการพิจารณาข้อเท็จจริงในกรณีนี้จะพิจารณาไปพร้อมกันกับการพิจารณาว่าทรัพย์สินมีคุณภาพที่เป็นกลางซึ่งพึงมีในทรัพย์สินประเภทเดียวกันตามข้อ (2)

2) ทรัพย์สินมีคุณภาพที่เป็นกลางซึ่งพึงมีในทรัพย์สินประเภทเดียวกัน กล่าวคือ ทรัพย์สินนั้นไม่จำเป็นต้องมีคุณภาพดีที่สุดอย่างทรัพย์สินนั้นพึงมี เพียงแต่คุณภาพต้องดีกว่าคุณภาพที่แย่ที่สุดของทรัพย์สินชนิดนั้น

3) ทรัพย์สินมีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์โดยปกติของการใช้ทรัพย์สินนั้น ซึ่งวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพย์สินโดยปกติจะพิจารณาว่าเป็นไปตามความมุ่งหมายของการผลิต (Uses that manufacturer intended) และสอดคล้องกับความคาดหมายในการใช้ทรัพย์สิน โดยทั่วไปหรือไม่ (Uses that reasonably foreseeable)⁶⁷

4) ทรัพย์สินมีคุณสมบัติหรือปริมาณตรงตามมาตรฐานที่กำหนด แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในบางส่วนซึ่งเป็นไปตามข้อสัญญาที่ได้ตกลงกันได้

5) ทรัพย์สินได้รับการบรรจุและติดฉลากอย่างเพียงพอ ซึ่งจะใช้บังคับเฉพาะกรณีที่มีลักษณะของทรัพย์สินหรือโดยข้อสัญญากำหนดให้มีการบรรจุหรือการติดฉลากเช่นนั้น แต่อย่างไรก็ตาม คู่มือในการใช้ทรัพย์สินไม่ถือเป็นฉลากสินค้าตามกรณีนี้⁶⁸

6) ทรัพย์สินสอดคล้องกับคำยืนยันหรือคำมั่นสัญญาที่ปรากฏบนบรรจุภัณฑ์หรือฉลากสินค้า (ถ้ามี) ซึ่งจะแตกต่างจากการรับรองโดยชัดแจ้งตาม § 2-313 (2) (a) เนื่องจากคำยืนยันหรือคำมั่นสัญญาตามข้อเท็จจริงในกรณีนี้มีใช้ข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาโดยตรง หากแต่เมื่อใดก็ตามที่ผู้ขายได้ให้คำยืนยันหรือคำมั่นสัญญาบนบรรจุภัณฑ์หรือฉลากสินค้าแล้ว ก็ถือได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะตรงกับคำยืนยันหรือคำมั่นสัญญาเช่นนั้น

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าทรัพย์สินมีคุณภาพที่เหมาะสมตาม § 2-314 (a)-(f) ถือเป็นข้อสันนิษฐานในคุณภาพของทรัพย์สินที่ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งการรับรองโดยปริยายตามมาตรานี้ในบางส่วนอาจเทียบเคียงได้กับความรับผิดเพื่อชำระคบกพร่องอันเป็นเหตุให้ทรัพย์สินเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติตามมาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย กล่าวคือ § 2-314 (c) ได้กำหนดให้ทรัพย์สินที่ซื้อขายต้องมี

⁶⁶ *Ibid.* p. 135.

⁶⁷ *American Jurisprudence, Ibid*, p. 137.

⁶⁸ *Ibid.* p. 141.

ความเหมาะสมแก่วัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพย์สินนั้นตามปกติเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ดังกล่าวก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการพิจารณาว่าทรัพย์สินที่ผู้ขายส่งมอบมานั้นมีคุณภาพเหมาะสมตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่

(2) การรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีความเหมาะสมแก่วัตถุประสงค์เฉพาะ (Fitness for Particular Purpose)

หลักการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีความเหมาะสมแก่วัตถุประสงค์เฉพาะตามกรณีนี้บัญญัติอยู่ใน § 2-315⁶⁹ ซึ่งใช้บังคับในกรณีที่ผู้ขายเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในทรัพย์สินประเภทดังกล่าวและผู้ซื้อได้เชื่อมั่นในการตัดสินใจของผู้ขายในการเลือกทรัพย์สินที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ซื้อ ซึ่งผู้ขายได้ทราบถึงวัตถุประสงค์เช่นนั้นในขณะทำสัญญาซื้อขายกันแล้ว การรับรองโดยปริยายตามกรณีนี้เกิดขึ้นได้แม้ว่าผู้ขายจะไม่มีเจตนาในการรับรองถึงคุณสมบัติดังกล่าวไว้ แต่อย่างไรก็ตาม คู่สัญญาก็สามารถตกลงยกเว้นไม่นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับได้

ความรับผิดของผู้ขายในกรณีนี้เกิดขึ้นเมื่อทรัพย์สินไม่มีความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่ผู้ซื้อต้องการ โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะมีความชำรุดบกพร่องในเนื้อหาแฝงอยู่หรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพย์สินเป็นการเฉพาะตามกรณีนี้จะแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพย์สินโดยทั่วไป กล่าวคือ แม้ว่าผู้ซื้อจะได้แจ้งความประสงค์ในการใช้ทรัพย์สินแก่ผู้ขายแล้วก็ตาม แต่หากวัตถุประสงค์ดังกล่าวเป็นเพียงวัตถุประสงค์โดยทั่วไปในการใช้ทรัพย์สิน ผู้ซื้อก็ไม่อาจได้รับความคุ้มครองจากการรับรองโดยปริยายตามมาตรานี้ได้ และหากผู้ซื้อไม่ได้เชื่อถือในระดับความสามารถหรือการตัดสินใจเลือกทรัพย์สินของผู้ขาย แต่ได้ตัดสินใจซื้อทรัพย์สินดังกล่าวด้วยความเชื่อมั่นของตนเอง ก็จะไม่ก่อให้เกิดการรับรองโดยปริยายตามมาตรานี้เช่นเดียวกัน ซึ่งย่อมรวมถึงการที่ผู้ซื้อมีโอกาสได้ตรวจตราหรือทดลองทรัพย์สินดังกล่าวด้วยตัวเอง เว้นแต่การทดลองหรือการตรวจตราดังกล่าวจะไม่เพียงพอสำหรับการตรวจสอบคุณสมบัติของทรัพย์สินประเภทนั้น⁷⁰

⁶⁹ § 2-315. Implied Warranty: Fitness for Particular Purpose.

Where the seller at the time of contracting has reason to know any particular purpose for which the goods are required and that the buyer is relying on the seller's skill or judgment to select or furnish suitable goods, there is unless excluded or modified under the next section an implied warranty that the goods shall be fit for such purpose.

⁷⁰ *American Jurisprudence*, *supra* note 52, p. 175.

จากการพิจารณาลักษณะของการรับรองโดยปริยายตามที่ปรากฏใน Uniform commercial code สามารถแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างการรับรองโดยปริยายตาม § 2-314 และ § 2-315 ได้ดังนี้

1) การรับรองโดยปริยายตาม § 2-314 เป็นการรับรองถึงความเหมาะสมแก่วัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพย์สินตามปกติ ในขณะที่การรับรองโดยปริยายตาม § 2-315 เป็นการรับรองต่อวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพย์สินเป็นการเฉพาะ ซึ่งโดยลักษณะย่อมเป็นวัตถุประสงค์ที่มีมากกว่าวัตถุประสงค์ตาม § 2-314

2) การรับรองโดยปริยายตาม § 2-314 ไม่คำนึงว่าผู้ซื้อได้เชื่อถือในระดับความสามารถหรือการตัดสินใจเลือกทรัพย์สินของผู้ขายหรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากการรับรองโดยปริยายตาม § 2-315 ที่ผู้ซื้อจะต้องมีความเชื่อเช่นนั้น

3) การรับรองโดยปริยายตาม § 2-314 ใช้บังคับเฉพาะกรณีที่ผู้ขายเป็นพ่อค้าซึ่งขายทรัพย์สินประเภทเดียวกับทรัพย์สินที่ซื้อขายเท่านั้น ส่วนการรับรองโดยปริยายตาม § 2-315 ผู้ขายไม่จำเป็นต้องเป็นพ่อค้าซึ่งขายทรัพย์สินประเภทเดียวกันเช่นเดียวกับกรณีตาม § 2-314

หลักการรับรองโดยปริยายว่าทรัพย์สินจะมีความเหมาะสมแก่วัตถุประสงค์เฉพาะตาม § 2-315 นี้สามารถเทียบเคียงได้กับความรับผิดชอบของผู้ขายในกรณีที่ทรัพย์สินชำรุดบกพร่องอันเป็นเหตุให้เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งหมายโดยสัญญาตามมาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย คงต่างกันเพียงว่ามาตรา 472 มิได้กำหนดให้ผู้ซื้อต้องเชื่อมั่นในการตัดสินใจของผู้ขายในการเลือกทรัพย์สินที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ซื้อ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหลักการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยน่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ซื้อมากกว่า เนื่องจากหากผู้ซื้อได้แจ้งความต้องการของตนให้ผู้ขายได้ทราบแล้ว ก็จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 472 โดยไม่ต้องมีการพิสูจน์ว่าผู้ซื้อเชื่อมั่นเช่นนั้นหรือไม่

จากการพิจารณาลักษณะกฎหมายว่าด้วยคุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขายตามที่ปรากฏใน Uniform commercial code ของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งได้แบ่งประเภทของการรับรอง (Warranty) ออกเป็นการรับรองโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) ตาม § 2-313 และการรับรองโดยปริยาย (Implied Warranty) ตาม § 2-314 และ § 2-315 แล้ว จะพบว่าบทบัญญัติที่ใกล้เคียงกับการขายตามคำพรรณนาตามที่ปรากฏในกฎหมายไทยและอังกฤษนั้น บัญญัติอยู่ในส่วนที่ว่าด้วยหนี้ตามสัญญาซื้อขายโดยทั่วไปและบัญญัติใน § 2-313 เรื่องการรับรองโดยชัดแจ้งว่าทรัพย์สินจะมีคุณภาพตรงตามคำพรรณนา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักการรับรองโดยชัดแจ้งตามที่ § 2-313 ได้กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งหลักการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของ

ทรัพย์สินที่ผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อโดยตรง ดังนั้น UCC จึงมิได้กำหนดให้การขายที่มีการพรรณนาประกอบอยู่ด้วยมีลักษณะเป็นการขายเฉพาะอย่างดังเช่นที่ปรากฏในกฎหมายไทย ส่วนการรับรองโดยปริยายตาม § 2-314 และ § 2-315 ซึ่งในบางส่วนอาจเทียบเคียงได้กับความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่องตามมาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ก็เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขายโดยตรงเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างการขายตามคำพรรณนากับหลักการรับรองโดยปริยายมีลักษณะเป็นหลักการที่กฎหมายกำหนดขึ้นเพื่อเสริมความคุ้มครองให้แก่ผู้ซื้อในเรื่องคุณภาพของทรัพย์สินที่ซื้อขายเป็นหลัก